

TANYA'S BEAUTY SALON
 Threading/Waxing, Facial(Men & Women)
 Anti-Aging Facial, Bleach
 Hair Cut, Color and Style
 40-39 75 St. Jackson Heights, NY 11373
 718-478-9009
 137-40 Jamaica Avenue Jamaica, NY 11435
 718-297-1019
 85-03 Roosevelt Avenue Jackson Heights, NY 11373
 718-205-7832

HERBAL FACIAL
 \$40
 \$20 !!!

DHOL RADIO
 WEBSITE: DHOLRADIO.ORG
 ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
 Request Song Live Calls: USA 1-951-824-6365
 Canada 1-604-210-1955
 Music 24/7 Skype: DHOLRADIO.ORG
 IPM to 3PM
 9:30PM To 11:30PM (IST)
 Listen By Call: USA 702-489-0211
 UK 44-20-3519-1210
 Listen On Phone Application for android and iPhone-Dhol Radio

ਬੌਬੀ ਸਿੰਘ
 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੌਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
 (ਸੈਲ): 718-757-7809
 ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 516-439-5420
 (ਫੈਕਸ): 516-439-5418
 ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।
 ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

Fourteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Punjab Times, Vol 14, Issue 46, November 16, 2013 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388
 Email:punjabtimes1@sbcglobal.net www.punjabtimesusa.com

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਝੋਲੀ ਡਿੱਗਿਆ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ **ਦੋ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ**

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਲਈ ਅਜੇ ਦਿੱਲੀ ਬੜੀ ਦੂਰ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 16 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਪੱਲੇ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਪਈਆਂ

ਕੁੱਲ ਉਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਮੋਰਚਾ ਫਤਹਿ

ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਸਜਾਏ ਗਏ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆ ਰਹੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਟਿਕਟਾਂ ਲਈ ਸ਼ੂਟ ਵੱਟੀ

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ 'ਚ ਸਜਿਆ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਭਖਣ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਟਿਕਟਾਂ ਲਈ ਦੌੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿਥੇ ਨਵੀਆਂ ਲੋਕ ਲਭਾਊ ਸਕੀਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਉਧਰ, ਧੜੇਬੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੇ ਜਨਤਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਘੇਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ

ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿੰਗ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਪਾਟੋਧਾੜ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਫਤਿਹ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹਨ ਪਰ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਾਲੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਭਾਰੂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਟਿਕਟਾਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਦੋ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੇ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਸਧਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਤੇ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚਾਲੇ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਤੇ ਹਰੀਨਗਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸ਼ਰਮਾ 'ਤੱਕੜੀ' ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਲਕਾ ਜੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਾ ਤੇ ਸਾਹਦਰਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੰਟੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਕਮਲ ਦੇ

ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਠੁੱਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਲ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਇਸ ਕਦਰ ਬੁਲੰਦ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ
www.011india.com
\$25 2,500 Minutes
 ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।
 Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.
 800.914.1013 • 408.659.9400

- ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
- ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
- ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ
- ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥ ਜਿਉਂ ਕਰ ਸੁਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰ ਪਲੋਆ॥
ਸਿੰਘ ਬੁਕੇ ਮਿਰਗਾਵਲੀ ਭੰਨੀ ਜਾਏ ਨ ਧੀਰ ਧਰੋਆ॥ ਜਿਥੈ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰੈ ਪੂਜਾ ਆਸਣ ਥਾਪਣ ਸੋਆ॥

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ 544ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ
ਹਮਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ 544ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਐਤਵਾਰ 17 ਨਵੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਪੈਣਗੇ। ਉਪਰੰਤ ਦੁਪਹਿਰ 2:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਣਗੇ। 30 ਅਗਸਤ 2013 ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਲੜੀ 17 ਨਵੰਬਰ 2013 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ 5:45 ਤੋਂ ਰਾਤ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਥਾ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। 12:30 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਕਥਾ ਉਪਰੰਤ ਆਰਤੀ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ

ਭਾਈ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ ਵਾਲੇ
ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ
ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ
ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਸੂਹੇ ਵਾਲੇ
ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਾਲੇ
ਹੋਰ ਵੀ ਰਾਗੀ ਜਥੇ, ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ
ਦੀਵਾਨ ਦੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨਗੇ

ਰਾਤ 10:45 ਤੋਂ ਇਕ ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਗੈਟ ਪੰਜਾਬੀ ਟੀ ਵੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੋਵੇਗਾ

ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਦਾਸ: ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ 718-347-5659

Gurdwara Sant Sagar: 242-25 Braddock Ave., Bellerose, NY 11426, Ph: 718-343-1030

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਰਬਾਬ ਤੋਂ ਨਗਾਰੇ ਤਕ' ਦਾ ਸ਼ੋਅ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ): ਫਿਲਮਕਾਰ ਹਰਬਖਸ਼ ਲਾਟਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫਿਲਮ 'ਰਬਾਬ ਤੋਂ ਨਗਾਰੇ ਤਕ' ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ੋਅ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ।

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੋਅ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹਰਬਖਸ਼ ਲਾਟਾ ਨਾਲ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸੌਦਾਗਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

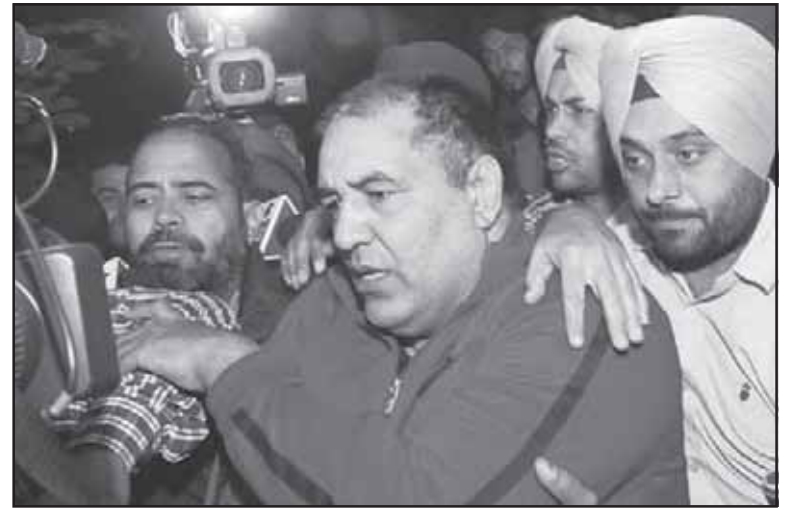
ਪਟਿਆਲਾ: ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਰਗਣੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ 18 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ

50 ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਗੋਰਖ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 19 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗਰੋਹ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੜੇ ਗਏ 28 ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ 700 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹਾਰਡ ਡਰੱਗ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 50 ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲੇ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਇੰਟਰਪੋਲ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਗਰੋਹ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਵਿਜੇਂਦਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸੀ। ਭੋਲਾ ਖੁਦ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਬਰਤਰਫ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਡਰੱਗਜ਼ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਗਲੇਰੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ ਸਮੇਂ ਹੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸ ਤਹਿਤ ਹੀ ਐਸ.ਪੀ. ਰਾਜਪੁਰਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਾਂ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਵਾਸੀ ਰਾਏਕੇ ਕਲਾਂ (ਬਠਿੰਡਾ) ਹਾਲ ਨਿਵਾਸੀ ਮੁਹਾਲੀ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੋਨੀਪਤ ਦੇ ਗਨੌਰ ਕਸਬੇ ਨੇੜਿਓਂ ਢਾਬੇ ਵਿਚੋਂ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਘੁੰਮਤ (ਹਰਿਆਣਾ), ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਬਾ ਵਾਸੀ ਵਰਿਆਮ ਨੰਗਲ ਬਾਣਾ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ

ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ ਵਾਸੀ ਝਬਾਲ (ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਤੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪੰਡੋਰੀ (ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰਹੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਭੋਲਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਕੇਸਰੀ, ਭਾਰਤ ਮੱਲ ਸਮਰਾਟ, ਰੁਸਤਮੇ ਹਿੰਦ, ਹਿੰਦ ਕੇਸਰੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕੇਸਰੀ ਦੇ ਖ਼ਿਤਾਬ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ 1998 ਵਿਚ ਭਾਰਤ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਰਜੁਨ ਐਵਾਰਡ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭੋਲੇ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਡਰੱਗ ਮਾਫ਼ੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਹਾਰਡ ਡਰੱਗ ਦਾ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਰੋਪੜ ਜਿਲ੍ਹੇ (ਪੰਜਾਬ) ਵਿਚ 5 ਤੋਂ 14 ਕਿੱਲੋ ਤੱਕ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਾਲੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ-ਪਾਣੀ ਉਪਲਬਧ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਪੱਧਿਆਂ ਦੀ ਬੀਜਾਈ ਸਮੇਤ ਤਿਆਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁੱਲ 14 ਲੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ, ਬਗੈਰ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਮੁੱਲ 8 ਲੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 281-788-4571

ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁਕ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਚੀਟਾ, ਕੈਨਸਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁਕ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 316-708-9896

ਪੰਜਾਬ ਆਰਟ ਥੀਏਟਰ
ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

ਰਬਾਬ ਤੋਂ ਨਗਾਰੇ ਤਕ

ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਜੀਵਨਕਾਲ

History of the ten Sikh Gurus

RABAB TON NAGARAY TAK

with English subtitles

WRITTEN BY DR. HARCHARAN SINGH DIRECTED BY HARBOX SINGH LATTA

"ਇਹ ਫਿਲਮ ਜੋ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਪੇਸ਼ਲ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਉ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਪਾਏ ਪੁਰਖਿਆਂ ਤੇ ਚਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ"- ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੋਸਾਈਟੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

For information call: Harbox Singh Latta : (610) - 505 - 8811
Visit us at : PunjabArtTheatre.com

Facebook YouTube

LATISSON
EVENT MANAGEMENT

After the success of Ikk Chann Dalbir Bhangu is back in Mausam

JASS PRODUCTION PRESENTS

ਮੌਸਮ

MAUSAM

DALBIR BHANGU

ਮੌਸਮ

www.facebook.com/dalbirbhangu
Email: dalbirbhangu@gmail.com
Available on: iTunes & You Tube

ਦਲਬੀਰ ਭੰਗੂ, ਫੋਨ: 661-330-8685

ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਾਨ) ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖੀ

ਲਾਅ ਫਰਮ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 30 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਓਕ ਕਰੀਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲਤਾ ਜਾਂ

ਨਾਲ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਫਿਸਟਰ ਹੋਟਲ ਵਿਚ 3 ਘੰਟੇ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਸੀ। ਪੰਨੂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਪੀਲ ਉਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੇਵੇਗੀ।

ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਮਾਨ) ਦੇ ਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ

ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਉਤੇ ਫੈਡਰਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਫੈਡਰਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਮਨ ਤਾਮੀਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਮਨ 9 ਅਗਸਤ 2012 ਨੂੰ ਓਕ ਕਰੀਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਤਾ ਨੂੰ ਤਾਮੀਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਉਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ 3 ਸਰਕਟ ਕੋਰਟ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਥਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲਤਾ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਤਾਮੀਲ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਟਾਰਨੀ ਪਾਵਿਚ

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਤਾਮੀਲ ਹੋਏ ਸਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲਤਾ ਦਾ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ 17 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਜਦਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਦੇ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਪਏ ਪੇਪਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ 18 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ 29 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਓਕ ਕਰੀਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੀ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਧਿਰ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲਤਾ ਨੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੱਜ ਐਡਲਮੇਨ ਅੱਗੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲਤਾ ਵਲੋਂ ਬਾਦਲ ਦੇ ਏਜੰਟ ਡੀ ਆਈ ਜੀ ਅਨਨਿਆ ਗੋਤਮ ਦੇ

ਰੇਲ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਮੂਵੀ ਬਣਵਾਉਂਦੇ ਲਾੜੇ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਚੜ੍ਹੀ

ਬਟਾਲਾ: ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਮੂਵੀ ਬਣਵਾਉਂਦੇ ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚਵਾਉਂਦੇ ਲਾੜੇ ਦੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਕਸਬਾ ਕਾਦੀਆਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਨਾਥਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਾਲਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਭਾਗੀਆਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਵਵਿਆਹਿਆ ਜੋੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਇਆ ਤੇ ਗਾਨੇ ਖੇਡਣ ਦੀ ਰਸਮ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।

ਦੋਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਜੋੜਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਰਾਮਪੁਰ ਕੋਲ ਮੂਵੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਨ ਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮਸਰੂਫ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ ਕਾਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀ ਡੀ.ਐੱਮ.ਯੂ. ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਪਰੋਂ ਲੰਘ ਗਈ। ਮੂਵੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵੇਲੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੇਲ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ।

Matrimonial

ਕੰਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਲੜਕੇ, 26, ਕੱਚ 5'-11", ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਤੇ ਆਰ ਐਨ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰ ਰਹੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੜਕੇ ਲਈ ਸੁਨੱਖੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਈ ਲੜਕੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 480-241-7596, singhkhalsapunjab1987@gmail.com

Wanted suitable girl from USA, Canada, India for US citizen Amritdhari Sikh male 34, living in Ohio, truck driver, own house, divorced after 2 years of marriage, one daughter living with mom. Undocumented girls can also be considered. Contact: Ph.513-305-4654.

US citizen good looking girl sought for Jatt Sikh boy, 27, graduate from USA, presently working as web developer in India. Whole family well settled in the US. Contact:630-623-8539, lovey.khattra@yahoo.in

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬੌਸ, 22, 5'-6", ਬੀ ਕਾਮ, ਸੋਹਣੇ ਸੁਨੱਖੇ, 22 ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਇਕਲੋਤੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਅਤੇ ਭੈਣ ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸੈਟਲ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਗੰਗਾਨਗਰ, ਇੰਡੀਆ ਹਨ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 661-565-4432

Looking match for Saini Sikh turbaned boy, computer engineer, 5'-8", completed higher study in Canada recently, belongs to Dist. Hoshiapur. California girl preferred. Contact: 510-557-6988 or raj@gfbontime.com

Beautiful & well educated girl sought for Lobana Sikh handsome clean shaven boy, 26, 5'-10", Green Card holder, B-tech engineering. Only reputed Lobana Sikh families from USA/Canada need to contact. Ph: 916-821-1569 or email: supertoolsindia@yahoo.co.in

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਟਲੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 18 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤੀ। ਜਸਟਿਸ ਏ.ਕੇ. ਪਟਨਾਇਕ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਜੇ.ਐਸ. ਖੇਹਰ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਸ ਸੁਣਨੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਕੇਸ ਐਨ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਫਤੇ ਲਈ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਤਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਵਕੀਲ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਦਵੇ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733
Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

- *ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
- *ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
- *ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਣ' ਐਵਾਰਡ

ਲੰਡਨ: ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਣ' ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ (ਹੋਲੋ ਸਦਨ) ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਜੌਹਨ ਬਰਕਉ ਨੇ 'ਦਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਆਈਲਜ਼' ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਨੂੰ ਕਰਜ਼, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗਵਰਨੈਂਸ, ਆਡਿਟ, ਨਿਵੇਸ਼, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਤੇ ਮਰਚੈਂਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 35 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲਾ 'ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੈਂਕਰ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਐਵਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਵਾਰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲਿਕਸ ਤੇ ਹੈਸਟਨ ਤੋਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਸੀਮਾ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਉਘੇ ਉਦਮੀ, ਅਤੁਲ ਪਾਠਕ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਟੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਜਲੰਧਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਐਲਾਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੋਗਾ ਦੌਰੇ ਦਾ ਤਿਹਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ 2002 ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਤੇ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ

ਹੁਣ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਉਣਗੇ ਮੋਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਰੀਖ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 21 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਰੈਲੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅੱਠ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਰੈਲੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹੈ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰ ਡਿਕਟੇਟਰ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ

ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਨਵਤਾ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਨਸੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਪਰ ਡੁੱਘਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੇ ਆਮਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ., ਫੌਜ, ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਬਦਲ ਕੇ ਪਟਿਆਲੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਮੱਗਲਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਤਾਈ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਲੌਗੋਵਾਲ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਦੀ ਕੌਤਾਹੀ ਨਾਲ ਹੋਈ?

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ 1985 ਵਿਚ ਹੋਏ ਰਾਜੀਵ-ਲੌਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਗੁੱਠੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਦੋਗਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਜੋ 1985 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆਰਮਡ ਪੁਲਿਸ (ਪੀ.ਏ.ਪੀ.) ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਸਨ, ਵੱਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਤਾਹੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਹਨ।

ਸ. ਢਿੱਲੋਂ 29 ਸਤੰਬਰ, 1985 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਲਫ਼ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਰਹੇ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਲੌਗੋਵਾਲ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਲੌਗੋਵਾਲ ਦੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੁਝ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨੇਤਾ ਰਾਜੀਵ-ਲੌਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਠੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਦੋਗਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਰਹੇ।

ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੁਟਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੋੜੀ 'ਤੇ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਹਨ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ ਇਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਥਾਪਿਆ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਚ, 1985 ਵਿਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਢਿੱਲੋਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣਵਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਥਾਂ ਬਰਨਾਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਸਕਣ। ਢਿੱਲੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਲੌਗੋਵਾਲ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਦ ਵਿਚ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ। ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਈ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਬਰਤਰਫੀ ਦੀ ਫਾਈਲ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਪਈ ਰਹੀ।

ਮਜੀਠੀਆ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਗੁੰਮਰਾਹ: ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ 'ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਨੇ ਗਲਤ ਤੱਥ ਦੱਸ ਕੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਿੰਘ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ 43 ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਮਜੀਠੀਆ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਕਾਂਸਲ ਵਿਚ 32 ਕਨਾਲ ਗੈਰ-ਮੁਮਕਿਨ ਨਦੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇੰਤਕਾਲ ਕਰਵਾਏ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਦਾ ਨਾਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ 70,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਗਿਆਨੀ ਹਰਿਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਮਿਲਵਾਕੀ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਪਿੰਡ ਰਾਜੇਆਣਾ (ਖੁਰਦ), ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਲੰਘੇ ਸੋਮਵਾਰ (11 ਨਵੰਬਰ 2013) ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਨ। 20 ਜਨਵਰੀ 1929 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿਗਿਆਨ ਸਿੰਘ 1985 ਤੋਂ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਪਾਸ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਅਨਿਨ ਸੇਵਕ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਰਮਕਾਂਡ ਦੇ ਉਹ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵਸੀਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਚਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਖਦੇ।

ਗਿਆਨੀ ਹਰਿਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਦਰਸ਼ਨ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ 1:30 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਕਰਾਊਜ਼ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ (9000 ਵੈਸਟ ਕੈਪਿਟਲ ਡਰਾਈਵ, ਮਿਲਵਾਕੀ) ਵਿਖੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਉਸੇ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰੁਕਫੀਲਡ (3675 ਨਾਰਥ ਕੋਲਹਾਊਡ ਰੋਡ, ਬਰੁਕਫੀਲਡ) ਵਿਖੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 414-460-7118 ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਦੁਲਹਨ ਪਈ ਲੱਖਾਂ ਵਿਚ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਕੌਮੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਦੁਲਹਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਰੇਂਜ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੌਮੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੀਤ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵੇਰਕਾ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੜੀ ਇਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਆਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲੁਧਿਆਣਾ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ 17 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਤੇ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈਕ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਜਦੋਂਕਿ ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੁੜੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਆਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਵੇਰਕਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਆਈ.ਜੀ. ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ

ਬਟਾਲਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਵਿਮੈਨ ਸੈੱਲ ਬਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਦੇ 110 ਮਾਮਲੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਵਿਮੈਨ ਸੈੱਲ ਬਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ 42 ਕੇਸ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ 50 ਤੋਂ 90 ਦਿਨ ਦਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਜੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝਤਣ ਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਜੀਆਂ (ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋੜਿਆਂ) ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਵੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾ ਕੀਤੀ।

ਪੀੜਤ ਗੁਰਦਾਸ ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨਿਤਿਨ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਾਸੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨਾਲ 12 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਆਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਪਾਂਡੇ ਵੱਲੋਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁੜੀ ਨੇ 20 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਆਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਤੇ

ਪੀੜਤ ਮੁਤਾਬਕ 20 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੌਂਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀ ਚਾਰ ਦਿਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ

ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਫੇਰਿਆ ਪਾਣੀ

ਮੋਗਾ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਕਰਕੇ ਮਨਾਉਣ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਦਿਨ ਮੋਗਾ ਪੁੱਜਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਰੈਲੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਤਰੀਕ ਛੇਤੀ ਹੀ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਅੱਠ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ. ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਾਂਤਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਰੁਝੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਨੱਕਰ ਨੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਝੇਵਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲ ਨੇ ਮੋਗਾ ਰੈਲੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਤਾਰੀਖ ਦਾ ਐਲਾਨ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਂਜ ਹੁਣ ਰੈਲੀ 15 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਈਬੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈਐਸਆਈ ਵੱਲੋਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਂਜ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਵਾਨੀ

ਆਈਬੀ (ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ) ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੀਤੇ 27 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸ. ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਟਨਾ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਧ ਚੌਕਸ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਮਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਰਿਲ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਿਆ

ਸ੍ਰੀਗੰਗਾਨਗਰ 'ਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ 10 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 62 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 10 ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਸਚਦੇਵਾ (ਮੋਤੀ ਨਗਰ), ਰਾਜੀਵ ਬੱਬਰ (ਤਿਲਕ ਨਗਰ), ਜਗਦੀਸ਼ ਮੁਖੀ (ਜਨਕਪੁਰੀ), ਆਰ.ਪੀ. ਸਿੰਘ (ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਗਰ), ਅਜੇ ਮਲਹੋਤਰਾ (ਗ੍ਰੇਟਰ ਕੈਲਾਸ਼), ਆਰਭੀ ਮੋਹਰਾ (ਮਾਲਵੀਆ ਨਗਰ), ਵਿਜੈ ਭਗਤ (ਬਦਲੀ), ਰਵਿੰਦਰ ਬਾਂਸਲ (ਸ਼ਾਲੀਮਾਰ ਬਾਗ), ਮਹਿੰਦਰ ਨਾਗਪਾਲ (ਵਜ਼ੀਰਪੁਰ) ਤੇ ਸ਼ਿਖਾ ਰਾਏ (ਕਸਤੂਰਬਾ ਨਗਰ)।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਨੂੰ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸੀਟਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਹਦਰਾ, ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਾਲਕਾ ਜੀ, ਪੱਛਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਤੇ ਹਰੀ ਨਗਰ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨਗੇ।

ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਰੋੜਾ ਆਗੂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਧੇਸ਼ਿਆਮ 2008 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਦਲਬਦਲੀ ਕਰਕੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ।

ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਰੱਦ

ਪੂਰੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਲਈ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਸਗੋਂ ਇਹ ਹਮਲਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਗਲਤ ਸੋਚ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਤਿੱਖੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਗਿੱਲ ਇਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਸ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 6000 ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋ

ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਕੌਣ

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੋਚ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨਾਮਵਰ ਲਿਖਾਰੀ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਪੂਰੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਭਰਪੂਰ ਦੱਸਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਾਜਵਾ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਟਲੀ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਬਾਜ਼ੀ ਪੁੱਠੀ ਪੈਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ. ਬਾਜਵਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ, ਅਫਸਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਤੇ ਭਰਜਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਡਾ, ਸਲਾਮਤਪੁਰ ਤੇ ਭੜੌਂਜੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਬਾਰੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕੇਗੀ ਸਗੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੈਰਿਫੇਰੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀਜ਼, ਰਾਜਸੀ ਆਗੂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧੀ, ਉੱਚ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਵੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੈਰਿਫੇਰੀ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਪਰਮਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਜਪਾਲ ਬੀ.ਕੇ. ਛਿੱਬਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੋਨਮ ਕੁਮਾਰ, ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਬਾਂਸਲ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚੇਤਨ ਸਿੰਗਲਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦਾ ਨਾਂ ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ

ਬਾਜ਼ੀ ਪੁੱਠੀ ਪੈਣ ਲੱਗੀ

ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਸਟੈਪ ਡਿਊਟੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵੀ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਵਿਵਾਦਮਈ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੀ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ: ਬਾਦਲ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੱਬਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਪ ਹੀ ਫਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬਾਜਵਾ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੱਬਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ ਬੈਠ ਕੇ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਐਨ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਗਈ ਨਰਮੀ ਬਾਰੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਇਸੇ ਲਈ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਹਾਊਸ ਕੋਲ ਗਏ ਸਨ।

ਬਾਜਵਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਿਆਸੀ ਸਟੈਂਟ: ਕੈਪਟਨ

ਮੁਹਾਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਬੀ ਜੁਬਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਜਵਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪਸ਼ਟ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਬਾਜਵਾ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੜਪਣ ਦੇ ਲਾਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ ਨਿਰਾ ਸਿਆਸੀ ਸਟੈਂਟ ਹਨ।

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸੌਖੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਆਏ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਸ. ਬਾਜਵਾ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੱਬਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਬਿਠਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਸਟੈਂਟ ਹੈ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਿਚਾਲੇ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ

ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਛੇੜਦੇ ਹੋਏ ਉਥੋਂ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਦੋਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਤਵਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਫਲਾਣਾ ਆਗੂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਖਤਰਾ ਬਣ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮਿਥ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਕਸਲੀਆਂ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਗੱਲ ਬੱਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਨਹਿਰ ਵਿਰੁਧ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇੱਕ ਮੋਰਚਾ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਪੂਰੀ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਮਾਰਕਸੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਥੇ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਾਲੀ ਇਹ ਲਾਈਨ ਉਚੇਚੀ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ, 'ਜੰਗ ਹਿੰਦ-ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਦੋਵੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੇ।' ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਇਸ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਜ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜੰਗ ਹੁਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਵਾਂਗ ਬਣ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਾਰੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਸਲੋਂ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਾਲ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਇਹ ਖੇਡ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਰੰਗ ਦੇਣੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ

ਹਨ, ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਾਲੇ ਉਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵੀ ਦੁਖੀ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਖਾ ਕੇ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਿਰ ਭੰਨਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਹੋ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ

ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਖਤਰਾ ਬਣ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮਿਥ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਕਸਲੀਆਂ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੱਦਾਂ ਤੋੜਨ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਤੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਵਰਗੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਜੇ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਿਉਂ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ? ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਨੇ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਅੱਗੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਹੁਣ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਇਸਲਾਮੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਕਈ ਕਾਂਡ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਹਿਰੀਕ-ਇ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੈ, ਕੀਨੀਆ ਵਿਚ ਅਲ ਸ਼ਬਾਬ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੀ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਟੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਲੈਣ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਨੇ ਇੰਜ ਕਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਦਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ

ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਦੋ ਰੈਲੀਆਂ ਤੋਂ। ਇੱਕ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਹੀ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਤੇ ਦਾਦੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਰਦ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਨਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਟਨੇ ਦੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਰੈਲੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਤੇ ਰੈਲੀ ਚੱਲਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਬੰਬਾਂ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਬੰਬ ਵੀ ਫਟਦੇ ਰਹੇ, ਰੈਲੀ ਵੀ ਚੱਲੀ ਗਈ, ਰੈਲੀ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਉਤੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਰੈਲੀ ਫਿਰ ਵੀ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੱਦ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦੂਸਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟੇ ਰੁਖ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ।

ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕੋ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਇਹ ਲਹਿਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਵਾਲੀ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੌਤਾਂ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ

ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਕੁਝ ਨਕਸਲੀ ਆਗੂ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਉਤੇ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਵਿਰੁਧ ਲੱਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੱਗਦਾ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੁਕਣ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ। ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਛੇੜਦੇ ਹੋਏ ਉਥੋਂ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਦੋਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਤਵਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਫਲਾਣਾ ਆਗੂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ

ਕੋਈ ਤੀਸਰੀ ਧਿਰ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਭਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਉਭਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਧਿਰਾਂ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਗੱਲ ਘੁਮਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ। ਦੁਖਾਂਤ ਵੀ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਇਥੇ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਜੰਗ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੁਲਤਾਨ ਇਬਰਾਹੀਮ ਲੋਧੀ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਤਖਤ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਆਇਆ ਉਸੇ ਦਾ ਧਰਮ ਭਾਈ ਬਾਬਰ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਆਪ

ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੜ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁੱਲੀਆਂ-ਢਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੜਦੇ ਤੇ ਮਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਵੇਖਿਆ, ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਧਿਰ ਜਿੱਤ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਹੀ ਮਾਣੀਆਂ ਸਨ, ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਨ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੱਕ ਜੰਗ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਾਲੀ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਧਰਮ ਨਹੀਂ, ਇੱਕੋ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਸਕੇ ਤਾਏ ਤੇ ਚਾਚੇ ਪੁੱਤਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜੇ ਸਨ। ਲੜਾਈ ਮੁੱਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਜਾਂ ਕੌਰਵਾਂ ਕੋਲ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਤੇ ਜਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਤੀਰਾਂ ਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੇ ਪੜਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਉਹੋ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਕੁੱਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਤੇ ਜੰਗ ਪਿੱਛੋਂ ਉਥੇ ਚਲੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਲੜਾਈ ਉਦੋਂ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਤਖਤਾਂ ਤੇ ਤਾਜਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਖਾਹਿਸ਼ਮੰਦਾਂ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਫਿਰ ਇੱਕ ਜੰਗ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗ ਪਾਣੀਪਤ ਜਾਂ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਮਿਥੇ ਹੋਏ ਚੋਣ-ਅਥਾਤੇ ਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਉਤਰੇ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਨੇਮ ਤੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਕੇ ਮਰਨ-ਮਾਰਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਚੋਣ-ਜੰਗ ਵੀ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਜੰਗੀ ਲਲਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਣ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਧਿਰ ਇਸ ਭੇਤ ਨੂੰ ਹਿਟਲਰੀ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾ ਕੇ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤੌਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਵਰਤ ਜਾਵੇ। ਰੋਕੀ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਉਠਾਣ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਜੇ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਰਹੇ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਏਨਾ ਕੱਚਾ-ਕੁਲਾ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਉਧਾਲ ਕੇ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਲੀਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਏਦਾਂ ਦਾ ਉਧਾਲਾ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਠਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਛਾਲਾ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਕਬਾਲ ਇੱਕ ਗੱਲ ਠੀਕ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਕੁਛ ਰਾਜ ਹੈ ਕਿ ਹਸਤੀ ਮਿਟਣੀ ਨਹੀਂ ਹਮਾਰੀ।' ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਉਹੋ ਰਾਜ ਹੁਣ ਵੀ ਸਾਰੇ ਉਧਾਲੇ ਝੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
 Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
 Blu-ray DVD

All Work In Digital
 Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
 Sweet Sixteen & All Others Function
 Experience 25 Year
 Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049
 ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 16 ਨਵੰਬਰ, 2013

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਜਗਿਆਸਾ ਦਾ ਉਹ ਬੂਟਾ ਲਾਇਆ ਜੋ ਸਦਾ ਬਗਾਰ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਇਸ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਆਪ ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਜਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਜਗਿਆਸੂ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸੁਨੇਹਿਆ ਦੀ ਫੁਆਰਾ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਜਗਿਆਸਾ ਦਾ ਇਕ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਸਬਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰੂਪ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਜਗਤ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਉਦਾਸੀਆਂ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੋਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਬਾਲ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜਗਿਆਸੂ ਮਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸੇ ਜਗਿਆਸਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਗਿਆਸਾ ਹੀ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾਂ ਨਾਲ ਗੋਲ਼ਟ ਕਰਨ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ, ਆਖਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ/ਸੇਵਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਗਿਆਸਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰ ਵਾਲਾ ਪੱਖ ਬਹੁਤ ਬੁਲੰਦ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਮ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੈਅ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ; ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਇਸ ਵਿਹਾਰ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਚਲਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਵਿਹਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਇਸੇ ਇਕ ਹਿਤ ਅਤੇ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਪੀਡੀਆਂ ਪਰੇਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਪੰਥ ਲਈ ਰਾਹ ਬਣਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਸ, ਇਹੀ ਵਿਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਖਲਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਭਾਵੁਕਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੁਕਤਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੱਲ ਮੋੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤਿੱਖਾ ਮੋੜਾ ਕੱਟ ਕੇ ਪੂਜਾ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬੌਧਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਬੌਧਿਕਤਾ ਦੇ ਪਠਾਰ ਉਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਬੰਦਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਪਰਵਾਜ਼ ਭਰਨ ਜੋਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਠਾਰ, ਪਹਾੜੀ ਟੀਸੀ ਦੀ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੈਦਾਨ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਠਾਰ 'ਤੇ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਰਵਾਜ਼ ਲਈ ਪਰ ਤੋਲਣੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪਠਾਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵੱਲ ਤੋਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੂਜਾ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹਿਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਪਹਿਲ ਫਿਰ ਬੜੇ ਹੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਵਾਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦਿਆਲੂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜੜ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਜੜ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਸੀਸ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਜੜਨ ਵਾਲੇ ਜਿਥੇ ਜਾਣਗੇ, ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ ਹੀ ਛੱਟਾ ਦੇਣਗੇ!

ਇਹ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਨਿਆਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਮੋਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਨਿਆਰੇਪਣ ਅਤੇ ਨਿਰਮਲਤਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਰਾਜੇ ਸੀਹ ਮੁਕਦਮ ਕੂਤੇ' ਦਾ ਹੋਕਰ ਮਾਰਿਆ। ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਅੱਜ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਅੱਜ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੋ, ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਮੁਕਦਮ (ਮੁਲਾਜ਼ਮ) ਸਭ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੰਬਰ 84 ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਗੋਧਰਾ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋੜ ਵਾਂਗ ਵੱਜਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਦਾਂ ਤੜਫਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਰੱਈਅਤ ਉਤੇ ਹੋਏ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਦਰਦ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਨਿਹੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਏਤੀ ਮਾਰ ਪਈ ਕੁਰਲਾਣੈ ਤੈ ਕੀ ਦਰਦ ਨਾ ਆਇਆ। ਅੱਜ ਫਿਰ ਉਹੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੱਈਅਤ ਦੇ ਆਗੂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਹੀਏ ਗੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਇਹ ਪਹੀਏ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਚੱਕੀ ਦੇ ਭਾਰੇ ਪੁੜ ਬਣ ਕੇ ਆਵਾਮ ਨੂੰ ਪੀਹ/ਦਰੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਅਸੀਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਜੜ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਹੀ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਜੜ ਜਾਣ ਦੀ ਅਸੀਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ ਛੱਟਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਨਾਮੁ ਖਸਮ ਕਾ ਚਿਤਿ ਨ ਕੀਤਾ ਕਪਟੀ ਕਪਟ ਕਮਾਣਾ'। ਭਾਵ ਇਹ ਫਰੇਬੀ ਲੋਕ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰਮ ਗੁਣ ਫਰੇਬ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, 'ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ॥' ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੀ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਦਾ ਕੁਝ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਰਵੱਈਏ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵੱਲ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰਵੱਈਆ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਜਾਚ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬੂਟਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਖੁਦ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਦ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਜ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਰਵੱਈਆ ਇਕ-ਮਿਕ ਹਨ। ਫਰਕ ਦੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਖਲਜਗਣ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਿਰਮਲਤਾ ਹੈ, ਇਹੀ ਨਿਆਰਪਣ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ; ਜਿਸ ਦੀ ਅਸੀਸ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਚੋਣਾਂ ਬਨਾਮ ਕਾਰਪੋਰੇਟਤਰ

ਨਵੰਬਰ ਦੀ 11 ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ ਛੱਤੀਸਗੜ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਅਤੇ 12 ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੇੜ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੁੱਕਾ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ 'ਅਮਨ-ਅਮਾਨ' ਨਾਲ ਨਿਬੜ ਗਿਆ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 90 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਇਹ 12 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ (40,000 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਕਬਾ) ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਹਨ। 2003 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ 12 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 9 ਅਤੇ 2008 ਵਿਚ 11 ਸੀਟਾਂ 'ਜਿੱਤਣ' ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ 70 ਫੀ ਸਦੀ ਪੋਲਿੰਗ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਨ। ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ! ਉਥੇ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-94634-74342

ਇਕ ਮੁਕੰਮਲ ਜੰਗ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ; ਚੋਣਾਂ ਉਸੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਾਂਤੇਵਾਤਾ ਅਤੇ ਬੀਜਾਪੁਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਕੁਨ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਚੋਣ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਫੰਡਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਮ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਅਵਾਮ ਇਸ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਮਿਆਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੀ ਅਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਇਆ ਨਾਬਰ ਹੋ ਕੇ ਜਮਹੂਰੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ (ਜੋ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਹੱਕ ਹੈ), ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਝ ਜਬਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਨੌਬਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ-ਵੱਖਵਾਦੀ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਐਲਾਨ ਦਿਉ ਅਤੇ ਗੜਬੜਗੁਸਤ ਇਲਾਕਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਫੌਜ-ਨੀਮ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਉ। ਫਿਰ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਉਥੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਮਨੁੱਖੀ ਲਹੂ ਵਹਾਉਂਦੇ ਜਾਉ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਸੂਝ ਦਿਹਾੜੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਉਥੇ 'ਚੋਣਾਂ' ਥੋਪ ਦਿਉ। ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨੌਕ 'ਤੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਡੰਗਰਾਂ ਦੇ ਵੱਗ ਵਾਂਗ ਘੇਰ ਕੇ ਚੋਣ ਬੂਝਾਂ ਉੱਪਰ ਲਿਆਉ; ਕੁਝ ਬੂਝਾਂ ਦੀ ਪੋਲਿੰਗ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਐਲਾਨ ਕੇ 'ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਇਸੰਸ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ। ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕਦੇ ਗੱਲ ਹੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ' ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਇਸ ਅਗਨੀ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦੀ ਵਾਰੀ ਛੱਤੀਸਗੜ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹਿੰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਹੱਥੋਂ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਹੋ ਰਹੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਤੋਂ 'ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ' ਉੱਪਰ ਮੋਹਰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤਾਂ ਤੋਕ ਕੇ ਹੀ ਲਗਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਐਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ 2008 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀਆਂ 860 ਕੰਪਨੀਆਂ (ਇਕ ਕੰਪਨੀ - 120 ਜਵਾਨ) ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਹੁਣ ਬਸਤਰ ਵਿਚ 800 ਕੰਪਨੀਆਂ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰੀਨ ਹਿੰਟ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ, ਐਸ.ਪੀ.ਓ. ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਸੂਬਾਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਭਰਤੀ ਅੱਡ ਹੈ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਅਲੱਗ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਸੁਕਮਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹਿਲੀਆਂ 45 ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 108 ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੋਰ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀਆਂ 1500 ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਇਕੱਲੇ ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲਗਭਗ 160,000 ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਵਾਨ 'ਅਮਨ-ਅਮਾਨ' ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ; ਭਾਵ 19 ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਪਿੰਡੇ 1 ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਵਾਨ। (ਮਾਓਵਾਦੀ ਸਦਰ ਮੁਕਾਮ ਅਬੁਝਮਾਤ ਵਿਚ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ 10:1 ਹੈ। ਨਰਾਇਣਪੁਰ ਦੇ 102 ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਝਾਂ ਦੇ 76,324 ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 12,000 ਜਵਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ 6 : 1)। ਖ਼ਬਰਾਂ

ਅਨੁਸਾਰ, ਇਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀਆਂ 564 ਕੰਪਨੀਆਂ (+200 ਕੰਪਨੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ), ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਦੀਆਂ 60 ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕ ਫੋਰਸ ਦੀਆਂ 100 ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਰਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੋ: ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਉੱਪਰ ਬੇਪੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ ਜਦੋਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਉਥੇ ਆਮ ਵਸੋਂ ਦਾ ਫੌਜੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਾਲ ਤਨਾਸਬ 76 : 1 ਦਾ ਸੀ। ਇਸਰਾਇਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ (2011 ਵਿਚ) ਇਹ ਤਨਾਸਬ 42:1 ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਗ਼ੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤਨਾਸਬ 21: 1 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 27:1 ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤ ਦੀ ਇਸ ਬੇਮਿਸਾਲ ਤਾਇਨਾਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਾਇਲੀ ਅਵਾਮ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਦਿਆਂ - ਜਲ, ਜੰਗਲ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕਬਾਇਲੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਗੂਣੇ ਆਰਥਕ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਾਕਤਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਕਤਲਗਾਰਤ ਬੰਦ ਕਰਨਾ - ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿੰਗਰ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਉੱਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਫੌਜੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਾਜਬੀਅਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਉਪਰ ਐਨੇ ਵਸੀਲੇ ਤੇ ਤਾਕਤ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚਾਹੇ ਇਰਾਕ ਸੀ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਘਿਨਾਉਣਾ ਮਜ਼ਾਕ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹੀ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਜਾਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ ਰਾਹੀਂ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਹੇਂਦਰ ਕਰਮਾ ਜਾਂ ਰਮਨ ਸਿੰਘ, ਕੋਈ ਵੀ ਜਲਾਦ ਜੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧਨ, ਨਸ਼ੇ, ਰਾਜਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਖਵਾਲਾ ਕਹਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਸੰਭਵ ਹੈ; ਜਦਕਿ ਹੁਕਮਰਾਨ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਬਾਇਲੀ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਣ। ਕੋਈ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਜਮਹੂਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹਕੂਕ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਾਕਿਆ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ ਜਾਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ?

ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਘੋਰ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਨੰਗੇ ਅਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਹੱਕ ਦੀ ਰਸਮੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਕੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜਿਥੇ ਸਟੇਟ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਉਕਾ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਉਸ ਘੋਰ ਦਾਬੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਵਾਮ ਦਿਨ-ਕਟੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਹਕੀਕੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਿੱਖੇ ਬਦਲਾਉ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ/ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਬਟਨ ਦਬਾਉਣ ਨੂੰ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਕੀ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਆਮ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ/ਭਾਰਖੰਡ ਦੇ ਆਮ ਕਬਾਇਲੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ ਜਾਂ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਮ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਹਿੰਮਤ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਕ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਰਮਨ ਸਿੰਘ, ਮਹੇਂਦਰ ਕਰਮਾ, ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗੇ ਕਲੱਕਤ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕੇ? ਕੀ ਇਹ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਾਡੇ

ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਮ ਪਰਜਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਬੇਖੌਫ਼ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਣ? ਜਿਥੇ ਪੂਰੀ-ਸੂਰੀ ਰਾਜ-ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੰਨਪੁਤਲੀ ਹੋਵੇ (ਜ਼ਰਾ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਮ ਚੋਣਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਜਰਾਤ ਚੋਣਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1992 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਯਾਦ ਕਰੋ), ਜਿਥੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੋਹ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਣ, ਉੱਥੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਇਸ 'ਹੱਕ' ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਢੇ ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਚੋਣ ਆਇਆ ਕਿ ਵੋਟਰਾਂ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ 'ਚੁਣੇ ਹੋਏ' ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕਤਲ, ਜਬਰ ਜਨਾਹ, ਲੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਹਨ, ਤਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉੱਪਰ ਸਵਾਲ ਨਾ ਕਰੋ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਾ ਮੰਗੋ। ਬਸ ਖੜ੍ਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੁਣ ਕੇ ਆਪਣਾ 'ਹੱਕ' ਇਸਤੇਮਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਜਾਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਜਾਂ ਮਾਇਆਬੇਨ, ਸਲਵਾ ਜੂਡਮ ਰਾਹੀਂ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਹੇਂਦਰ ਕਰਮਾ ਜਾਂ ਰਮਨ ਸਿੰਘ, ਕੋਈ ਵੀ ਜਲਾਦ ਜੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧਨ, ਨਸ਼ੇ, ਗੁੰਡਾ ਤਾਕਤ, ਰਾਜਕੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਗੰਗਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਲਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਖਵਾਲਾ ਕਹਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ, ਕੌਮੀਅਤਾਂ, ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ-ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਇਸ ਰਸਮੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਾਬਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੈ; ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖਤਰਾ ਹੈ; ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਫੌਜ ਲਾ ਕੇ ਕੁਚਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ!

ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਡਾਢੇ ਦਾ ਸੱਤੀ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਉਹ 'ਡਾਢਾ' ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਹਾਵਤ ਵਿਚ ਮਿਸਾਲੀ ਕਿਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਸੱਤੀ ਵੀਹੀਂ ਸੌ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਕੋਰੋ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਸੀਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਮੀਡੀਆ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੰਘੇ ਸਾਡੇ ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਤੇ ਧੱਕੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਕਾਂਗਰਸ ਇਥੇ 'ਪਰਿਵਰਤਨ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਲਟਾਪੀਘ ਹੋ ਰਹੀ ਭਾਜਪਾ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 'ਪਰਿਵਰਤਨ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲਿਓ! ਤੁਸੀਂ ਦਸ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰ ਲਿਆ; ਹੁਣ ਲਾਭੇ ਹੋਵੋ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਿਉ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, 'ਵਿਕਾਸ' ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੁਰਾਦ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਖੇਡ ਤੋਂ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ-ਤੰਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜੋਰ ਇਹ ਜਚਾਉਣ ਲਈ ਬਜਿਦ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ-ਤੰਤਰ ਦਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵਿਰੋਧ ਫੜ੍ਹਲੂ ਹੈ; ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਬਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਲਕ ਦੀ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਸਿਆਸਤ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ 'ਵਿਕਾਸ' ਮਾਡਲ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅਤਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਵਾਇਦ ਦੇ ਜੋ ਕੋਈ ਮਾਇਨੋ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਹਨ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਆਂ

ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਆਲਮ!

ਜਿਹੜੇ ਬਣੇ ਸੀ ਅਣਖ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਬਰ, ਸਾਹਵੇਂ ਜਾਬਰ ਦੇ ਲੰਮੇ ਹੀ ਪਈ ਜਾਂਦੇ। ਛੱਡ ਸਿਰੜ ਤੇ ਸਿਦਕ ਨੂੰ ਹੋਏ ਢਿੱਲੇ, ਆਵਾ ਉਤਿਆ ਫਿਸਲਦੇ ਕਈ ਜਾਂਦੇ। ਸੱਕੇ ਤੋੜ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ, ਆਪੇ ਵਿਚੀਂ ਹੀ ਹੁਣ ਲਈ ਝਈ ਜਾਂਦੇ। ਹਿੱਕਾਂ ਠੋਰ ਅਖਾੜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਆਏ, ਵਾਂਗੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮਾਧੇਆਂ ਢਈ ਜਾਂਦੇ। ਸੌਂਹ ਚੁੱਕ ਕੇ ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਖਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ, 'ਪੈਕਟ' ਮੇਜ ਦੇ ਥੱਲਿਉਂ ਲਈ ਜਾਂਦੇ। ਖਬਰਦਾਰ ਬਈ ਜਾਗਦੇ ਰਿਹੋ ਲੋਕੋ! ਠੱਗ-ਚੋਰ ਵੀ ਹੋਕਾ ਇਹ ਦਈ ਜਾਂਦੇ!

ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.) ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਸਮੇਤ ਇਸ ਦੀਆਂ 30 ਸਹਿਯੋਗੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਗੂਆਂ ਤੱਕ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੋਵੇ। ਈਨ ਦਿਆਲ ਉਪਾਧਿਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਮੇਤ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਚਿੰਤਕ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿਆਸੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਘੱਟ ਹੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ

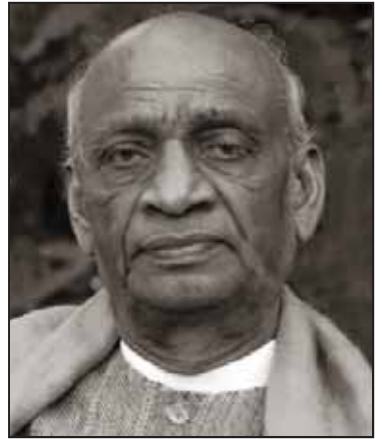
ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਬਿਦਵਈ

ਰੱਖਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਸੋਤਾ ਅਰਥ-ਸਾਖਰ ਹਿੰਦੂ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਉਭਾਰ ਪਾਉਂਦਾ; ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਨੂੰ ਹੀ ਵਡਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅੱਧੇ-ਅਧੂਰੇ ਤੇ ਵਪਾਰ ਆਧਾਰਤ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਨਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਧਰਮੀ ਸਮਾਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਜੈਨੀ, ਬੋਧੀ, ਇਸਾਈ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਹਿਹੋਂਦ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ; ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ' ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਬਾਹਰੀ ਲੋਕਾਂ' ਵੱਲੋਂ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਾ ਕੇ ਮਾਣ ਭਰੇ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇਹੀ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਕ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਜਦੋਂ-ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਵਡਿਆਈਆਂ 'ਤੇ ਮੌਲ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਉਦਾਰ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਵਾਇਆ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ

ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਸਨ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਲਹਿਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਰਤਾਨਵੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਕੀਤਾ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤੀ-ਬਰਤਾਨਵੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਹੁਣ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੇਲ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਜਮਾਉਣਾ ਪਾਖੰਡ ਹੀ ਹੈ। ਪਟੇਲ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਗੋਂਡਸੇ ਵੱਲੋਂ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਗੋਂਡਸੇ ਦਾ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਲ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੇਲ ਨੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤੋਂ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ 1949 ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਹਟਾਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਘ ਅਜਿਹਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਪਣਾਏਗਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖੇਗਾ ਪਰ ਸੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਸੰਘ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਸਿਆਸੀ ਉਸਤਾਦ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਉ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਹਰਾਇਆ ਸੀ, ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਾਲ ਕਹੋ ਜਾਂਦੇ ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਬਾਨੀ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਸੀ ਅਤੇ ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਮਹਾਨ ਕੇਂਦਰ ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਦੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਨੇੜੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੰਦਰ ਗੁਪਤ ਮੌਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਬਾਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਤਕਸ਼ਿਲਾ ਦਾ ਨਾਲੰਦਾ ਨਾਲ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਗਏ।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਾਲੇ ਸੋਸ਼ਲ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਖਲਨਾਇਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਪੱਖੀ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਵਡਿਆਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਸਿਆਸੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਆਧਾਰ ਪੱਖੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਨ। ਪਟੇਲ ਸੋਮਨਾਥ ਮੰਦਿਰ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਨ। ਪਟੇਲ ਬਾਗੀ ਸੂਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਟੇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ

ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਨ। ਨਹਿਰੂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਤਤਕਾਲੀ 550 ਰਿਆਸਤਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਰਲੇਵਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੇਲ ਦਮਨਕਾਰੀ ਪਹੁੰਚ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਹ

ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਪਟੇਲ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਇਥੇ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਰਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤਤਕਾਲੀ ਰਿਆਸਤਾਂ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੋ, ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਰਾਜਿਆਂ/ਨਵਾਬਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ

ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਰਹੇ ਬਰਤਾਨਵੀਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਹਰੇ ਮਿਆਰ ਅਪਣਾਏ। ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਦਬਾਅਪਾਊ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਰਾਇਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ 'ਕਬਾਇਲੀ ਘੁਸਪੈਠ' ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਉਸ ਵਕਤ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ 27 ਤੋਂ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੁੰਦਰ ਲਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਾਣ ਭਰੇ ਅਧਿਆਇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਟੇਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੇਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪੱਖ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਹਿਰੂ 1930ਵਿਆਂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਇਨਕਲਾਬੀਪੁਣੇ ਨੂੰ ਉਦਾਰਵਾਦ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੱਬੇ ਪੱਖ ਦੀ ਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਸਨ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਲਹਿਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਰਤਾਨਵੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਕੀਤਾ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤੀ-ਬਰਤਾਨਵੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਹੁਣ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੇਲ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਜਮਾਉਣਾ ਪਾਖੰਡ ਹੀ ਹੈ। ਪਟੇਲ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਗੋਂਡਸੇ ਵੱਲੋਂ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਗੋਂਡਸੇ ਦਾ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਲ ਨੇੜਲਾ ਸਬੰਧ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੇਲ ਨੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤੋਂ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ 1949 ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਹਟਾਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਘ ਅਜਿਹਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਪਣਾਏਗਾ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖੇਗਾ ਪਰ ਸੰਘ ਨੇ ਖੁਦ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜਨਸੰਘ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਸਿਆਸੀ ਉਸਤਾਦ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਘ ਉਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਹਮਲਾਵਰ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਸੰਘ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 14 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਂਝੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ। ਇਸ ਸੱਦੇ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਸੰਭਾਲਣ ਮਗਰੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਸੀਟ ਛੱਡਣੀ ਪਈ ਤਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਡਿੰਪਲ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਟ ਉੱਪਰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ

ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਤੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਭਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਝ ਜਦੋਂ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਵੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੇ ਆਸਾਂ ਸਨ ਜੋ ਹੁਣ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ 1821 ਜ਼ਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, 4645 ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋਈਆਂ, 215 ਡਕੈਤੀਆਂ ਅਤੇ 35351 ਚੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੁਲਿਸ ਪਾਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਹੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਵਸਥਾ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੀ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਰਗਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਗਪਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੂਰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਕੀ ਇਹ

ਪਰਿਵਾਰਤੰਤਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ

ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜਾਂ ਤਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਾਲਾ ਰੁਝਾਨ? ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਿਆਸਤਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਸਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਆਮ ਜਨਤਾ ਪਾਸ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਘਰ ਰਾਜੇ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ।

ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਐਮ.ਪੀ. ਹੈ। ਬਾਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ 'ਅਡਜਸਟ' ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਪਾਇਲਟ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਿੰਧੀਆ ਖਾਨਦਾਨ, ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਮੁਫਤੀ ਸਈਦ ਟੱਬਰ, ਪਟਨਾਇਕ ਕੁਟੰਬ, ਪਵਾਰ ਕੁਲ,

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਟਾਲਾ ਨੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਭਜਨ ਲਾਲ ਨੇ ਬਹੁ-ਚਰਿੱਤਰੀ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਚੰਦਰ ਮੋਹਨ ਉਰਫ ਚਾਂਦ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਘਸੀਟਿਆ। ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਪੈਂਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ 545 ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 156 ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਜਨੀਤਕ ਬੰਸਾਵਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ। ਆਸਾਮ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗੋਰੋਈ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਸਨ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾਨਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਜਨਤਾ ਨੂੰ

ਨਹਿਰੂ-ਗਾਂਧੀ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਨਹਿਰੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ ਵੰਸ਼ ਪਿਛਲੇ 6 ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਛਾਇਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਗ਼ੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਵੀ ਨਹਿਰੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿਦਤ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਚਲਾਉਂਦੇ ਗਏ। ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੇ ਤਾ ਐਮ. ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਫਿਰ ਗੱਦੀ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਕੌਣ ਬਣੇ? ਇਕ ਫਾਰਮੂਲੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਕ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਟਾਲਿਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਆਲਾਗਿਰੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਵਜ਼ੀਰ। ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਯਾਦਵ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਕੁਮਾਰਮੰਗਲਮ ਵੰਸ਼ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਦਬ-ਦਬਾਅ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਰਾਬਤੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ। ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ

ਹੀ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕਰੀਬਨ 162 ਦਾਗ਼ੀ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਘੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੀ ਸੀਟ 100 ਕਰੋੜ ਵਿਚ ਵਿਕਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਜਜ਼ਬੇ ਵਾਲੇ, ਪ੍ਰੌੜ, ਦਿਆਨਤਦਾਰ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੁਣ ਪਰਿਵਾਰਤੰਤਰ, ਹਿੰਕਾਰਤੰਤਰ, ਨੋਟਤੰਤਰ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਤੰਤਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਕਤਲ, ਬਲਾਤਕਾਰ, ਡਕੈਤੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਔਰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਵਾਲੀ ਪੂਛਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰ ਵੀ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਫਿਰ ਉੱਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਣ। ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਹਿਰਦ, ਪ੍ਰੌੜ ਇਮਾਨਦਾਰ ਲੀਡਰ ਉਭਰਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਕ-ਅੱਧੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਕਦੇ ਵੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਚੋਣਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕੇਵਲ ਚਹੇਤੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਢੇਰ ਸੁਖਲੀਆਂ ਨੇ!

ਅਕਤੂਬਰ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਆਇਆ, ਸਾਡੇ ਟੱਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜੀਅ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਵਸ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ‘ਤੇ ਭਰਦੇ ਜੋੜ ਮੇਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਬਿਲਾ ਨਾਗਾ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਭਾਈਆ ਜੀ ਵੀ ਉਸ ਵਰ੍ਹੇ ਖੁੰਝ ਗਏ। ਹੋਲਾ ਮਹੱਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਘਰ ਬੈਠੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਰਸ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੁੜਿਆ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਮੈਨੂੰ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਉਦੋਂ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਦੋਸਤ ਲੰਬਕਦਾਰ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਘਰੋਂ ਗੋਪ-ਸ਼ੋਧ ਮਾਰਨ ਆ ਗਿਆ।

“ਲੰਬਕਦਾਰ, ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਭਰਿਆ ਐਤਕੀਂ ਜੋੜ ਮੇਲਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ?” ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੇ ਚਮਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

“ਦਿਲਬਰ ਵੀ ਗੱਲਿਆਂ ਹੋਣੈ?” ਲੰਬਕਦਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਉਡੀਕੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ, ਢਾਡੀ ਰਾਗ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੀਵਾਨੇ ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਢਾਡੀ ਗਿਆਨੀ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦਿਲਬਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਮਝੋਲੀਏ ਸੁਭਾ ਵਾਲੇ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ, “ਗਿਆਨੀ, ਪੁੱਛ ਨਾ ਐਤਕੀਂ ਤਾਂ...! ਹਰ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਤਤ-ਤਤ ਠਾਹ-ਠਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਉਥੇ।”

ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਅਢਾਕ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਭਾਈਆ ਜੀ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਲੰਬਕਦਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ; ਜਿਵੇਂ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਤੀ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਨੀ ਨਹੀਂ ਪਈ, ਇਹ ਹਰ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ?

“ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ...।” ਮੁਸਕਰੀਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਬੁਝਾਰਤ-ਨੁਮਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਘੁੰਡੀ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ, “ਐਨਾ ਜ਼ੋਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਣਾ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵੇਲੇ ਜਿੰਨਾ ਐਤਕੀਂ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਵਿਚ ਢਾਡੀਆਂ ਦਾ ਲੱਗਿਆ।”

ਹੋਈਆਂ-ਬੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਰ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਇਕ ਮੁੱਠ ਨੂੰ, ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਢੁੱਡ ਵਾਂਗ ਵਜਾਉਂਦਿਆਂ ਢਾਡੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਉਤਾਰੀ, “ਹੇਅ...ਇਉਂ ਕੋਠੀ ‘ਚੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਵੈਰਨ ਨਿਕਲੀ...ਤੇ ਇਉਂ ਕਰ ਕੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ‘ਠਾਹ-ਠਾਹ ਤਤ-ਤਤ’ ਕਰਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਰ੍ਹਾਈਆਂ...।”

ਇਸ ਵਾਰਤਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਰ ਪੁਲੋਕ ਗਮਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ ਨੋਕ-ਝੋਕ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਦੋਂ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਛਪੇ ਹੋਏ ਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੋਹਰੇ, ਆਪਣੀ ਮੀਟੀ ਹੋਈ ਮੁੱਠ ਨੂੰ ਢੁੱਡ ਵਾਂਗ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਮਰਹੂਮ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਖੁਦ-ਬ-ਖੁਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼, ਧਰਮ, ਕੌਮ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਾਰ ਗਏ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਮੇਲੇ, ਸੈਮੀਨਾਰ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਕੱਠ ਕਰਨੇ ਕੋਈ ਮਾਤੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਾਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਹ ਵਧੀਆ ਵਸੀਲਾ ਹਨ। ਇਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਲਈ ਲੇਖ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗੀਤ ਸਿਰਜਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕਲਮਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਵੱਲ ਇਕ ਕਦਮ ਵੀ ਨਾ ਪੁੱਟਣਾ! ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਤੀਆਂ ਤੇ ਸਿਦਕੀਆਂ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਖੌਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ! ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜੇ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਦੋ ਹਰਫ਼ੀ ਗੱਲ ‘ਚ ਸਮੇਟਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੰਜ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਹੈ, ‘ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚੇ; ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਰਬਾਂ ਦੀ ਲੋਅ ਲੱਗੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗੀ; ਪਰਦੇਸੀ ਸੁੱਖ-ਸੁਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੱਲੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੂਲਾ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਗਏ; ਫਾਂਸੀਆਂ ‘ਤੇ ਝੁਲ ਗਏ; ਕਾਲ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਅਸਹਿ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਘਰ-ਘਾਟ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਗੁਆ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜਾਨਾਂ ਘੋਲ ਘੁਮਾ ਗਏ।’

ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਇੰਨੀ ਕੁ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੱਬ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਮੇਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਹਿਰੂ-ਗਾਂਧੀ-ਪਟੇਲ ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਕੌਲ-ਕਰਾਰਾਂ ਦੇ ਹਸ਼ਰ ਨਾਲ ਝੰਬੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਨ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗ਼ਦਰੀ ਸਿੱਖ ਬਾਬੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਿਰੁਧ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੁਬਲੇ-ਵਤਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ।

ਹੁਣ ਕਈ ‘ਖੋਜੀ ਵਿਦਵਾਨ’ ਲਿਖਾਰੀ ਇਸੇ ਗੱਲੋਂ ਆਖੇ-ਭਾਰੇ ਹੋ ਕੇ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਲਿਖ ਰਹੇ ਨੇ! ਅਖੇ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਨੀਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ’ ਨਾਲ ਨਾ ਦੇਖੋ। ਚਲੋ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਬਾਬੇ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਲਾਲ ਐਨਕਾਂ’ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਮਹਾਂ-ਪਾਪ ਹੈ। ਹੁੱਬ-ਹੁੱਬ ਕੇ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖ ਕਹਿ ਕੇ ਜਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਮਨ ਭਾਉਂਦੇ ਅਰਥ ਕੱਢਣੇ

ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਰ ਗ਼ਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਉਪਰ ਝਈਆਂ ਲੈ-ਲੈ ਪੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਦੋਹ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਖੂਬ ਢੁੱਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਤੇ ਵਿਆਹੀਆਂ ਦੋ ਸਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗ਼ਰੀਬਣੀ ਸੀ, ਛੋਟੀ ਅਮੀਰ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੀਆਂ ਪੇਕੀ ਕਿਸੇ ਭਰਾ-ਭਤੀਜੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਆਈਆਂ। ਛੋਟੀ ਅਮੀਰ ਨੇ ਤਰਸ ਕਰ ਕੇ ਵੱਡੀ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੈਣ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਫੜਾ ਦੇ, ਵੀਹ ਮੈਂ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਇੰਜ ਆਪਣਾ ਇੱਕੀ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਪਾ ਦੇਵਾਂਗੀਆਂ। ਸ਼ਗਨ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੋਟੀ ਅਮੀਰ ਭੈਣ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਰਹੀ ਪਰ ਵੱਡੀ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਫਿਰੇ, “ਲਉ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਰਲ-ਮਿਲ ਇੱਕੀ ਪਾ ਦਿੱਤੇ।” ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕੇ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਆਏ ਨਿਉਂਦੇ-ਜਿੰਦੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇੰਜ ਜਦੋਂ ਭਰਾ ਬਹਿ ਕੇ ਚੁਪੌਤੇ ਉਪਰ ਰਕਮਾਂ ਲਿਖਣ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀ, ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਘੂਰੀਆਂ ਵੱਟੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਵੀਹਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਨਾ ਛੋੜੀ; ਬੱਸ ਰਲ-ਮਿਲ ਇੱਕੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ‘ਰਾਗਣੀ’ ਗਾਈ ਜਾਹ!

ਸੁਕਰ ਹੈ, ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਬਾਣੀ ਦੇਖਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੋਜੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਾਲੇ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਮਰਜੀਵਤਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ-ਕਲੋੜਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਕੌਮ ਤੋਂ ਮਰ ਮਿਟਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੋਲੈਂਡ ਜਾਂ ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਦੋ-ਚਾਰ ਗਾਇਕ ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੱਦ ਕੇ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮੇਲੇ ਲਾਉਣੇ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸੁਆਦ ਤਦ ਆਵੇ ਜੇ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਮੇਲੇ ਉਪਰੰਤ ਕੋਈ ਇਕ-ਅੱਧਾ ਮਾਈ ਦਾ ਲਾਲ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਵੀ ਕਰੇ! ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ-ਰਸਦੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤਤਕਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਜ਼ਰਾ ਦਿਲ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਸੋਚੋ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤ ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਵਾਜਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਰਹੇ?’

ਗ਼ਦਰੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਾਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਖਾਸ ਸੈਚੇ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਲਿਖਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ‘ਸਮਰਪਿਤ’ ਕਹਿ ਕਹਿ ਕੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰੀ ਜਾਣੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਬੱਲੇ ਸਭਾ-ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਕਰੀ ਜਾਣੀਆਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਡਿੱਘ ਇਕ ਵੀ ਨਾ ਪੁੱਟਣੀ!

ਕਹਿੰਦੇ, ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਗੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਈ ਰਾਤ ਪੈਂਦੇ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਜਗ ਰਗੀ ਸਟਰੀਟ ਲਾਈਟ ਬੋਲੇ ਕੁਝ ਲੱਭਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਢੂੰਡਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਮਾਤਾ ਕੀ ਲੱਭਦੀ ਐ?’ ਮਾਈ ਕਹਿੰਦੀ, ‘ਮੇਰੀ ਸੂਈ ਗਵਾਚ ਗਈ ਐ।’ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਸੂਈ ਗਵਾਚੀ ਕਿਥੇ ਸੀ ਭਲਾ?’ ਮਾਈ ਕਹਿੰਦੀ, ‘ਭਾਈ, ਘਰੇ ਈ ਗੁਆਚੀ ਸੀ।’ ਸ਼ਹਿਰੀਆ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, ‘ਫਿਰ ਤੂੰ ਘਰੇ ਲੱਭ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੂਈ?’ ਮਾਈ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ‘ਉਥੇ ਭਾਈ ਹਨੇਰਾ ਈ ਬਹੁਤ ਐ, ਐਥੇ ਚਾਨਣ ਤਾਂ ਹੈ।’

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ

ਕੱਢਣ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਮੇਲਿਆਂ ‘ਚ ਕੁਝ ਨਹੀਉਂ, ਪੱਠੇ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਨੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਵਿਸਾਖੀ ਧਮਾਕਾ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦਾ, ਬਿਨਾਂ ਸਾਉਣ ਦੇ ਤੀਆਂ ਨੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾਵਾਂ ਨੇ ਹੱਦ ਕਰ ‘ਤੀ, ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਨੇ ਵਿੰਗ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਮਸਲਾ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੱਲ ਕੋਈ ਅਜੇ ਤਾਈਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਆਨ ਲਵਾਈ ਜਾਂਦੇ।

ਕਬੱਡੀ ਕੱਪਾਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਵੰਡੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ, ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਹੀ ਦੋ-ਦੋ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਗ਼ਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਨਹੀਂ, ਇਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ‘ਚ ਮੇਲੇ ਦੋ-ਦੋ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ, ਬਿਨਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਸਭਾਵਾਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਕੱਟ ਵੱਢ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲਿਖਤ ਤਾਈਂ, ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਛਪਵਾਈ ਜਾਂਦੇ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ਐਸਾ, ਧੜੋਬੰਦੀਆਂ ਹੀ ਸਭ ਨੇ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਗੋਲਕ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੱਥ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ, ਵਕੀਲਾਂ, ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਨੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਰਿਆਦਾ ਨਾ ਮੇਚ ਆਵੇ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਪਣੀ ਹੋਠ ਸੋਟਾ ਫੇਰਦੇ ਨਹੀਂ, ਔਗੁਣ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਾਈ ਜਾਂਦੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜੇ, ਡੋਰਾਵਾਦ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਹੈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਤਾਈਂ, ਹਰ ਮੋੜ ‘ਤੇ ਹੀ ਠੇਕਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਗਰਾਮ ਸੇਵਕ ਜਾਂ ਵੈਦ ਨਾ ਲਿਖੇ ਕੋਈ, ਬਿਨਾਂ ਡਿਗਰੀਉਂ ਡਾਕਟਰ ਅਖਵਾਈ ਜਾਂਦੇ।

ਮਾਸਟਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਵੀ ਰੁਤਬਾ ਨਹੀਂ ਛੋਟਾ, ਪਰ ਕਈ ਐਵੇਂ ਹੀ ਪੂੰਫੈਸਰ ਕਹਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਾਲ ਵਾਹ ਨਾ ਵਾਸਤਾ ਜੀ, ਕੱਢ ਕੇ ਨਵਾਂ ਹੀ ਪੇਪਰ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੇ।

ਗਾਇਕੀ ਵਿਚਲੇ ਨਿਘਾਰ ਦੀ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਬੇਸੁਰੇ ਹੀ ਬਹੁਤੇ ਨੇ ਗਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਵੀਡੀਉ ਵਿਚ ਨਚਾ ਕੇ ਅੱਧ-ਨੰਗੀਆਂ ਜੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਫੀਠਤਾਈ ਦੀ ਹੱਦ ਵੇਖੋ, ਸੋਹਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਨੇ ਗਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਹੋਵੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਜਾਂ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ., ਫੋਟੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਿਚਾਈ ਜਾਂਦੇ।

-ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਇਆ ਬੇ-ਏਰੀਆ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਭੁੱਬ ਰਹੇ ਲਫ਼ਜ਼

ਬੁੱਧ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਇਕ ਕਬੂਤਰ ਉਸਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਇਕ ਤੌਕ ਹੈ ਤੌਕ ‘ਤੇ ਲਿਖਿਆ ‘ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ’ ਦਾ ਅੱਧਾ ਲਫ਼ਜ਼ ਭੁੱਬ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਖੂਨ ਵਿਚ।

ਰਾਤ ਉਤਰ ਰਹੀ ਹੈ ਟੈਕਸਿਲਾ ਵਿਚ ਰੰਗ ਭਾਲ ਰਹੇ ਨੇ ਪਨਾਹ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ ਕਬੂਤਰ ਦਾ ਰੰਗ ਚਿਤਕਬਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਵਟ ਗਿਆ ਹੈ ਸਿਆਹੀ ਵਿਚ।

ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਤੌਕ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ‘ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ’ ਦਾ ਅੱਧਾ ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਭੁੱਬ ਗਿਆ ਹੈ ਰਾਤ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਵਿਚ।
-ਡਾ. ਜਗਤਾਰ

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਦਰ

ਇਕ ਵਾਰੀ, ਜੋ ਵੀ ਤਨੋ, ਮਨੋ, ਇਸ ਦਰ ‘ਤੇ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਲੈਂਦੈ। ਸਭ ਖੁਦੀ, ਤੱਕਬਰੀ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ, ਹਉਮੈ ਦਾ ਰੋਗ ਗਵਾ ਲੈਂਦੈ। ਕਿਸੇ ਭਿੰਨ ਭੇਦ ਤੇ ਉਚ ਨੀਚ ਦਾ ਝਗੜਾ ਝਾਂਜਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਇਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜੱਗ ਉਪਜਿਆ, ਮਨ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵਸਾ ਲੈਂਦੈ। ਰਾਜਾ, ਰੰਕ, ਫਕੀਰ, ਵਲੀ, ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਦਰ ‘ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਜਮਤ ਬਾਬੇ ‘ਨਾਨਕ’ ਦੀ, ਸਭ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲੈਂਦੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ‘ਬਾਣੀ’ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਘੁੱਟ ਜੋ ਭਰਦਾ ਏ ਜੀਵਨ ਦਾ ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਂਦੈ, ਭਉ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੁਆ ਲੈਂਦੈ। ਇਹ ਰਹਿਮਤ ਏਸੇ ਦਰ ਦੀ ਏ ਇਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਏਸੇ ਘਰ ਦੀ ਏ ਜਨਮ-ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਪਾਪੀ ਵੀ, ਕੁਲਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਬਖਸ਼ਾ ਲੈਂਦੈ। ਇਕ ‘ਓਅੰਕਾਰ ਸਤਿਨਾਮ’ ਦੀ, ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਜਲਵੇ ਦਾ, ਮਨ ਭੇਤ ਇਲਾਹੀ ਪਾ ਲੈਂਦੈ। ਸੇਵਾ, ਸਿਮਰਨ, ਦਇਆ ਨਾਮ ਦੀ, ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਹੋ ਜਾਵੇ ਭਵ ਸਾਗਰ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਉਹ ਸਹਿਜੇ ਪੱਲਾ ਛੂੜਾ ਲੈਂਦੈ। ਭਰਮਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਦਾ, ਭੈਅ ਮਨ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਅਹਿਲੇ ਕਰਮ ਦੀ ਰਜਾ ਦੇ ਵਿਚ, ਜਦ ਬੰਦਾ ਸੀਸ ਝੁਕਾ ਲੈਂਦੈ। ਬੁੱਝਾਂ, ਮੜ੍ਹੀਆਂ, ਮਸਾਣਾਂ ਨੂੰ, ਪੂਜਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਭੁੱਲਿਆ, ਭਟਕਿਆ, ਠੁਕਰਾਇਆ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਰ ‘ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੈ। ਪੂੰਝੇਂ, ਧੂਣੀਆਂ, ਤਪ ਸਾਧਨਾ ਦਾ, ਜੰਜਾਲ ਗਲੋਂ ਸਭ ਲਹਿ ਜਾਂਦੈ ਅੰਜਨ ਮਾਹਿ ਨਿਰੰਜਨ ਰਹਿ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਨਾਮ ਦੀ ਉੱਟ ਤਕਾ ਲੈਂਦੈ। ਇਸ ਦਰ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ, ਖਾਲੀ ਝੋਲੀ ਮੁੜਿਆ ਨਹੀਂ

ਲੋੜ ਏ ਸੁਰਤ ਟਿਕਾਵਣ ਦੀ, ਬੰਦਾ ਮਨ ਚਾਹਿਆ ਫਲ ਪਾ ਲੈਂਦੈ। ਪਹਾੜਾਂ, ਜੰਗਲਾਂ, ਉਜਾੜਾਂ ‘ਚ, ਭਟਕਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੈ ਜਾਂ ਭੇਖ, ਪਖੰਡ, ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਝਾਂ, ਬੰਦਾ ਨਾਮ ਦੀ ਸੋਝੀ ਪਾ ਲੈਂਦੈ। ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਤੇ ਕਾਕੂ, ਭੂਮੀਏ, ਕੋਡੇ ਜਿਹੇ ਰਾਖਸ਼ ਸਭ ਤਰ ਗਏ ਪਾਪੀ, ਜ਼ਾਲਮ, ਅਪਰਾਧੀ ਵੀ, ਗੁਰਮੁੱਖਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਪਾ ਲੈਂਦੈ। ਨਿਵਾਜਿਸ਼ ਏਸੇ ਦਰ ਦੀ ਹੈ, ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਦੀ ਲਾਜ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣਿਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਗੈਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੱਸ ਕੇ ਸੀਸ ਕਟਾ ਲੈਂਦੈ। ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਹ, ਮੁਕੱਦਮ ਕੁੱਤੇ, ਪਾਪ ਦੀ ਜੰਝ ਲੈ ਕਾਬਲੋਂ ਧਾਇਆ ਕਹਿਰ ਕਮਾਉਂਦੇ ਜਾਬਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ, ਸੱਚ ਦੀ ਬੇਲਾ ਸੁਣਾ ਦੇਂਦੈ। ਇਹ ਦਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਦੀਨ ਦੁਖੀ ਦੀ, ਫਰਿਆਦ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪੁੱਗਦੀ ਹੈ ਦੱਬੇ, ਕੁਚਲੇ, ਲਿਤਾੜਿਆਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਸ਼ਾਹ, ਸਰਦਾਰ ਬਣਾ ਦੇਂਦੈ। ਹੱਕ, ਸੱਚ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਕਸਦ-ਏ-ਆਹਲਾ, ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਦੋਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੈ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਬਰਾਬਰੀ, ਅਣਪੱਤੇ ਦੇ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋਇਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦਾ, ਫਿਰ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਬਣਾ ਲੈਂਦੈ। ਦੁਈ, ਦਵੈਤ ਤੇ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ, ਨਫਰਤ ਸਭ ਮਨਾਂ ‘ਚ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਸਗਾਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਮਨੋ ਕੋਈ ਟੁੱਢੀ ਲਾ ਲੈਂਦੈ। ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਵਗਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ‘ਚੋਂ, ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਸੁਰਾਹੀਆਂ ਕਈ ਲੈਂ‘ਗੇ ਕੋਈ ਕਰਮ ਵਿਗੁਣਾ, ਮਨਮੁੱਖ ‘ਚੰਨ’ ਬੈਠਾ ਹੀ ਵੇਲਾ ਵਿਹਾ ਲੈਂਦੈ।

-ਚੰਨ ਫੋਨ: 908-788-8427

ਉਹ ਮਨ ਬਹਿਲਾਉਂਦੇ ਮਹਿਫਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ। ਪਰ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੋਇਆ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਦਾ।

ਸੁਬਦ ਟੁੱਬਵੇਂ ਮਗਜ ਖਪਾ ਕੇ ਲਿਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਆ। ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹਰ ਕੋਈ, ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ...।

ਆਪੋ ਆਵਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਈ ਲੁੱਟੇ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਇਸਕੇ ਵਿਚ ਕਈ ਖਾ ਕੇ ਧੋਖੇ, ਟੁੱਟੇ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਮੁੱਲ ਪਿਆ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ, ਤਲੀਏ ਧਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾ। ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੋਇਆ, ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਦਾ।

ਠੋਕਰਾਂ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਏਹੋ, ਅੰਦਰੋਂ ਤੜਫੇ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਮਤਲਬਖੋਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ, ਵਰਤੇ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਸੂਝਵਾਨ ਜੋ ਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ, ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਾਨਾਂ ਦਾ...।

ਸਾਹ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ, ਕਵਿਤਾ ਹੋ ਜੇ ਚੋਰੀ ਕਵੀਆਂ ਦੀ। ਗੁੱਸੇ-ਗਿਲੇ ਭੁੱਲ ਜਾਣੇ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਵੀਆਂ ਦੀ। ਲੋੜਵੰਦ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਫਰਜ਼ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦਾ। ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੋਇਆ, ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਦਾ।

ਲਿਖ ਲਿਖ ਕਾਗਜ਼ ਪਾੜ ਪਾੜ ਕੇ, ਸਿੱਟਣੇ ਪੈਂਦੇ ਆ।

-ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੀਆਂ ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈਆਂ ਹੋਣ ਜੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ ਤੇ ਗੁਰੂਪੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ 14,15,16,17 November ਨੂੰ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਇਸ ਕਵਰੇਜ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ 408-722-7698

SCHEDULE

November 14 - 17

- Asa Ki Vaar
- Kirtan Divaan
- Interviews
- Speeches

Listen Via:

- Radio Sets
- Mobile App
- Website
- Dial-in
 - 832.551.5029 (US)
 - 605.475.6868 (US)
 - 203.519.0455 (UK)
 - 511.80.90.40.41 (Germany)

- First Punjabi Network to broadcast Gurbani from Nankana Sahib
- Connect to the birthplace of Guru Nanak Dev ji

Please do your share to support Punjabi Radio USA and all of its efforts.

To donate, call 408-722-7698
www.PunjabiRadioUSA.com

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨੇ ਮਨਾਈ ਸਾਹਿਤਕ ਦੀਵਾਲੀ

ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ 'ਚ ਸਜਿਆ ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਨਿਊ ਜਰਸੀ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇਥੇ ਲੰਬੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਮਿਠਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਮਿਠਾ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਹਿਤਕ

ਕਵਿਤਾ 'ਕੰਧਾਂ ਕੋਠੇ ਸਭ ਰੁਜ਼ਨਾਏ, ਅੱਜ ਪਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ' ਪੜ੍ਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਲਮਸਤ ਨੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਘਨੌਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਜ਼ਲਗੋ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤਖਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਗੀਤ ਸੁਣਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਸੁਣਾਏ ਸਨ। ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ- 'ਇੰਡੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਐਸ਼ਾਂ ਨੇ' ਅਤੇ 'ਤੂੰ ਹੀ ਤੂੰ ਬੱਸ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਕ ਮੈਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾ ਕੇ ਮੇਰੇ 'ਚੋਂ' ਸੁਣਾਈਆਂ। ਦਲਜੀਤ ਮੱਖਾ ਨੇ ਦੇਵਨੀਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ। ਪਿੱਕੀ ਢੀਗਰਾ ਨੇ 'ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹਨੇਰਾ ਬੜਾ ਸੀ' ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਚੇਤਨ ਸੋਢੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਅਵਤਾਰ ਸ਼ੇਰਪੁਰੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਜ਼ਲਗੋ ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ ਦੀ ਇਕ ਗਜ਼ਲ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਨਵਾਜ਼ ਡੋਗਾ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਦਾਇਮ ਦੀ 'ਮੇਰੇ ਰੱਬਾ ਤੂੰ ਰਬਰ ਰਬਾਬ ਰੱਬਾ' ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਅਲੀ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਰੱਬ ਬੋਏ 'ਚੋਂ ਮਿਲੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਈਆਂ...' ਸੁਣਾਈ। ਡਾ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਰੁਬਾਈ 'ਅੱਜ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਦੀ' ਪੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹਾਸ-ਚਮੀ ਗੀਤ ਸੁਣਾਇਆ।

ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਮ ਮਾਨ ਨੇ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਚੇਤਨ ਸੋਢੀ ਨੇ ਦੀਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਦੀਪ ਜਲੇ ਜੱਗ ਮੱਗ ਜੱਗ ਮੱਗ' ਪੜ੍ਹੀ। ਗੀਤਕਾਰ ਅਲਮਸਤ ਦੇ ਸਰਪੁਰੀ ਨੇ ਦੀਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਆਪਣੀ

ਬੋਲ ਸਨ, 'ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਲ ਕਰੇ...' ਅਤੇ 'ਚੰਦ ਕੋਰ ਸੱਪ ਬਣ ਗਈ।' ਵਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੰਦੀਵਰ ਦਾ ਇਕ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਜਦੋਂਕਿ ਗਾਇਕ ਮੋਸੀ ਬੰਗੜ ਨੇ ਇਕ ਗੀਤ ਪ੍ਰੋਮ ਮਾਨ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਗਾਇਆ, ਬੋਲ ਸਨ, 'ਜੇ ਤੂੰ ਪਾ ਕੇ ਵਿਛੋੜਾ ਤੁਰ ਜਾਣਾ, ਤਾਂ ਯਾਰ ਯਾਰ ਕਹਿਣਾ ਛੱਡ ਦੇ।' ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸ ਨੇ ਡਾ. ਸੁਹਿੰਦਰ ਬੀਰ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਕ ਗਜ਼ਲ ਅਤੇ ਇਕ ਗੀਤ

ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਗਾਇਕ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹਿਆ। ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ 'ਸਾਂਝ' ਪੜ੍ਹੀ ਜੋ ਦੋ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ ਅਣਬੋਲੇ ਅਤੇ ਅਣਦੱਸੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਮ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਜ਼ਲ 'ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਏ ਸਿਗਰਟ ਵਾਂਗੂੰ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਧੁਖਾਵਾਂ' ਸਾਗਰ ਦੇ ਵਿਚ ਮਛਲੀ ਵਾਂਗਰ ਭਟਕਾਂ ਤੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂ' ਸੁਣਾਈ।

ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜਵੰਤ ਮੱਖਾ, ਗੁਰਬਖਸ਼ੀ ਸਿੰਘ, ਨੀਲਮ ਸਿੰਘ, ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਲੀਨ ਕੌਰ, ਹਸਨ ਡੋਗਾ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪਾਲਕੀ ਤੋਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਧੁਨਾਂ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੀਆਂ ਪਿਛੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 101 ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ 111 ਸਟਰੀਟ ਤੋਂ ਮੁੜਦਿਆਂ ਲਿਬਰਟੀ ਐਵਨਿਊ ਅਤੇ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਇਲ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ 118 ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਮੋੜ ਉਤੇ ਰੁਕਿਆ ਜਿਥੇ ਮਿਆਈ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਨਗਰ

ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਵੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਦਰਜ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਟੇਜ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰਾਸਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਂਤ ਸੁਭਾਤੇ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਵਾਪਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਸੋਨੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਟੀ ਵੀ ਏਸ਼ੀਆ ਹੁਣ ਹਾਈ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸੋਨੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਏਸ਼ੀਆ (ਐਸ ਈ ਟੀ ਏਸ਼ੀਆ ਐਚ ਡੀ) ਹੁਣ ਡਿਸ਼ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ ਵਰਲਡ ਆਈ ਪੀ ਟੀ ਵੀ ਉਪਰ 1080 ਆਈ ਹਾਈ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੋਨੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਨੈਟਵਰਕ ਦੇ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰਿਕਾ ਜੋਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ (ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਜਨਸ) ਜੈਦੀਪ ਜਾਨਕੀਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਨੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਨੈਟਵਰਕ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਆਲਿਟੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਮਿਆਰ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਹਾਈ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕ ਸਾਡੀ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਹੋਈ ਕੁਆਲਿਟੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ।

ਸੀਰੀਅਲ, ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਅ 24 ਘੰਟੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਚੈਨਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੈਕਸ, ਕਾਮੇਡੀ ਚੈਨਲ ਐਸ ਏ ਬੀ, ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਚੈਨਲ ਮਿਕਸ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਚੈਨਲ ਆਨ ਸਾਮਲ ਹਨ। ਡਿਸ਼ ਨੈਟਵਰਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀ ਡਿਸ਼ ਨੈਟਵਰਕ ਐਲ ਐਲ ਸੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕਰੋੜ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਟੀ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬੋਤਮ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਦਮ ਤੋੜਿਆ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਇਕ ਗੋਰੀ ਨਸਲਪ੍ਰਸਤ ਲੜਕੀ ਹੱਥੋਂ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਜਖਮਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦਿਆਂ ਆਖਿਰ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੈਸਟ ਮਿਡਲੈਂਡਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕੈਨਲ ਵਾਸੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘਾਤਕ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਟਰਾਈਨਿਟੀ ਸਟਰੀਟ ਵਿਚ 10 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਵਾਰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲ

ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮੁੜ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਤੇ 10 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਟਰਾਈਨਿਟੀ ਸਟਰੀਟ ਵਿਚ ਇਕ ਗੋਰੀ ਕੋਰਲ ਮਿਲਰਚਿਪ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ

ਮੁੱਕੇ ਮਾਰੇ ਤੇ ਫਿਰ ਡਿੱਗਣ ਉਪਰੰਤ ਠੱਡੇ ਮਾਰੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਵੀ ਖੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਉਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੋਰੀ ਮਿਲਰਚਿਪ 'ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਡਿਸ਼ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ ਸਰੂਤਾ ਵੂਟੂਕੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਸ਼ ਹਾਈ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੋਹਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਐਸ ਈ ਟੀ ਏਸ਼ੀਆ ਐਚ ਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੈਟਵਰਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੱਖਣ ਏਸ਼ੀਆਈ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਾਈ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਵਿਕਲਪ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਕ ਕੌਨ ਬਨੇਗਾ ਕਰੋੜਪਤੀ, ਦੇਸ਼ ਕੀ ਬੇਟੀ ਨੰਦਿਨੀ, ਸੰਜੀਵ ਕਪੂਰ ਕੇ ਕਿਚਨ ਖਿਲਾੜੀ, ਭਾਰਤ ਕਾ ਵੀਰ ਪੁਤਰ-ਮਹਾਰਾਣਾ ਅਤੇ ਵਰਲਡ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਲਕਾ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਾਈ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਣਗੇ। ਐਸ ਈ ਟੀ ਏਸ਼ੀਆ ਐਚ ਡੀ ਹੁਣ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਨਾਂ ਹੀ ਪਲੈਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਖਰਚ ਕੀਤਿਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਸੈਟਲਾਈਟ ਕਸਟਮਰ ਐਚ ਡੀ ਚੈਨਲ 9663 ਉਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖ ਸਕਣਗੇ ਜਦੋਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਾਹਕਾਂ ਪਾਸ ਐਚ ਡੀ ਰਸੀਵਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਸਟੈਂਡਰਡ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚੈਨਲ 695 ਰਾਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਏਸ਼ੀਆ 1995 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਯੂਰਪ, ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਐਸ ਈ ਟੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨਾਂ ਹੇਠ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਐਸ ਈ ਟੀ ਏਸ਼ੀਆ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਦੇ ਡਰਾਮੇ,

ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀ ਮੇਲੇ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗਿੱਧੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਦੀਵੇ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ): ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਵਲੋਂ ਨੌਰਥ ਬਰੌਨਜ਼ਵਿਕ ਟਾਊਨ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ 'ਦੀਵਾਲੀ ਮੇਲਾ' ਬੇਹੱਦ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਸਕਿੱਟਾਂ, ਸ਼ਾਇਰੀ, ਹਾਸਮਈ ਝਲਕੀਆਂ, ਗਿੱਧੇ, ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਰਲਵੇਂ ਮਿਲਵੇਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ। ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ ਵਲੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ੋਅਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ। ਪੇਸ਼ ਸਕਿੱਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ

ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਨੂੰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਅਤੇ ਡਾਂਸ ਦੀਆਂ ਆਈਟਮਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਤੇਜੀ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਧਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ, ਅਵਿਨਾਸ਼ ਕੌਰ ਜੋਤੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਆਦਿ ਦੀ ਅਣਖੋਕ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੇਹੱਦ ਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ-ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਰ ਆਈਟਮ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ 'ਤੇਰੀ ਕਣਕ ਦੀ ਰਾਖੀ ਮੁੰਡਿਆ ਜਾ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਓ ਬਹਿੰਦੀ' ਗੀਤ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਐਕਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸਿਖਰ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਮੈਰਾਥਨ 'ਚ ਬਿਖਰਿਆ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ): ਸਿੱਖੀ ਪਹਿਚਾਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਸਿਦਕਦਿਲੀ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਉਘੇ ਡੈੱਟਸਟ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੀਨਾ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਮੈਰਾਥਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ 22ਵੀਂ ਮੈਰਾਥਨ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ। ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ, 'ਪਰਾਉਡ ਟੂ ਬੀ ਸਿੱਖ' ਇਬਾਰਤ ਅਤੇ ਖੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜੀਆਂ ਸ਼ਰਟਾਂ ਪਹਿਨੀ ਆਪਣਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਡਾ. ਟੀਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਦੋਂ ਦੌੜ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਡਾ. ਟੀਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਰਗਾਰ, ਡਾ. ਅਸ਼ੋਕ ਡੋਗਰਾ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਬਤੀ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਹਮੇਸ਼

ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ 'ਸਿੱਖ ਪਹਿਚਾਣ' ਦਾ ਅਕਸ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਸੁਯੋਗ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ। 26.2 ਮੀਲ ਦੀ ਦੌੜ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੈਂਡੀ ਤੁਫਾਨ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਵਰ੍ਹੇ ਬੋਸਟਨ ਵਿਚ ਮੈਰਾਥਨ ਮੌਕੇ ਹੋਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਕਾਰਨ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੀਨਾ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਜੁੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਪਣੇ ਇਸ ਤੁਫ਼ ਜਿਹੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਹਿਚਾਣ ਪੱਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੀਨਾ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ॥ ਜਿਉ ਕਰਿ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਦੇਰੁ ਪਰੋਆ॥

**ਗਾਹਕਾਂ, ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ
ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ**

ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਵਧੀਆ
ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ
ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਪਧਾਰੋ

*Our motto quality, reasonable rates,
complete customer satisfaction*

Open 24/7

Free Parking Available

**New Location
Coming Soon at
130-23 Street 101 Ave.,
Richmond Hill, NY**

Atlantic Farm Cash & Carry

114-15 Atlantic Ave., Richmond Hill, NY 11418

Ph: 718-441-3171, Fax: 718-441-3198

atlanticfarm11418@gmail.com

ਇਲਿਆਸ ਘੁਮਣ

ਮੇਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਖਬਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖਿਲਰ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਖਬਰ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੋ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵਤਨ ਤੀਕ ਏਨਾ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਰਿਹਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਦੋ ਬੰਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਉਥੇ ਜੋ ਵਾਪਰੀ, ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸੀਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਤੀਕ ਪੁੱਜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਘਰ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਕੁਝ ਜੀਅ ਮੇਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਾਬਤ ਭੁੱਲ-ਭੁਲੇਖੇ ਹੋ ਰਹੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਪਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਬੁਰੇ ਕੋਲ ਖਲੋਤੇ ਨੇ। ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਫੁੱਟਦੇ ਬੋਲ ਬੰਦ ਬੁਰੇ ਦੀਆਂ ਵਿਰਲਾਂ ਥਾਈਂ ਰਾਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਪਿਛਲੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਛੱਡੋ ਪੈ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਸ ਹਨੇਰੀ ਕੋਠੜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਤਲ ਦੀ ਇਕ ਮੰਜੀ ਡੱਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਾਲੇ ਚਮੜੇ ਦੀਆਂ ਕੂਲੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਨਾਲ ਉਣੀ ਗਈ ਇਸ ਮੰਜੀ ਉੱਤੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਨਾਲ ਰਜਾਈ ਤਲਾਈ ਵਿਛੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਤਰਵੀਂ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਇਹੋ ਕੁਝ ਈ ਉਥੇ ਦਿਸਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਖਬਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਤਨ ਮਗਰੋਂ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਖਾਲੀ ਪਏ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪੈ ਗਈ ਸੀ।

ਜਾਂਦੀ ਬਹਾਰ ਦੀਆਂ ਮਾਈਆਂ

ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਮੀ ਲੇਖਕ ਇਲਿਆਸ ਘੁਮਣ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਰਦੂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਉਹਨੇ ਡਟ ਕੇ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਕਣ ਵਾਲੀ ਸਾਹਿਤ-ਸਿਰਜਣਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਮਹਿਕ ਦੀਆਂ ਭਾਫਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਓਪਰਾ ਅਸਰ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਅਜੇ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਕ ਬਣਤਰ ਤੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਅਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਰੰਗ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਹ ਅਦੀਬ ਫਿਲਹਾਲ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ 'ਜਾਂਦੀ ਬਹਾਰ ਦੀਆਂ ਮਾਈਆਂ' ਵਿਚ ਇਲਿਆਸ ਘੁਮਣ ਨੇ ਹਠ ਦੀ ਬਾਤ ਤਾਂ ਪਾਈ ਹੀ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਘ ਦੀ ਗੱਲ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਣਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਰੰਗ ਡਲਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮਾਰ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਇਹ ਸੋਚਦੀ ਹੋਈ ਨਾਨੀ ਉਸ ਘਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕੋਠੜੀ ਵੱਲ ਵਧਦੀ ਟੁਰ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਹਯਾਤੀ ਨਮਾਜ਼ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੰਘੀ। ਆਖਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਹੁਣ ਇਸ ਚਿੱਟੇ ਝਾਟੇ ਨਾਲ ਝੁੱਠੀਆਂ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਦਿਆਂ ਵੀ ਸੰਗ ਆਉਂਦੀ ਏ। ਛੋਕੜਲੇ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਏਨੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਹ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਣੇ ਛੋਹ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਅਜੇ ਵੇਰ ਅਗਾਂਹ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਉਹਦੀ ਤਿਆਰੀ ਫੜਦੇ ਹੋਏ ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਈ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਪਹਿਰ ਸੰਘੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਲੰਘਾਉਂਦੀ ਫੇਰ ਇਹ ਰਹਿਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਮਹੀਨਾ ਕਦੇ ਦਾ ਵਿਦਿਆ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਇਹ ਐਵੇਂ ਪੱਜ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਪਿਛਲੀ ਉਮਰੇ ਪਈ ਇਹ ਆਦਤ ਪੂਰੀ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਵਿਚਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਦੀ। ਇਹਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹੋ ਸੋਚ ਸਵਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਬੇਦਾ ਪੀ ਦਾ ਦਿਹਾੜੀ ਸੀਤੀ ਮੇਰੀ ਸਵਾ ਗੁੱਲੀ 'ਤੇ ਆਟਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੀਲੇ ਕੱਸਾ ਕਰਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਕਰਕੇ ਦਰੀਂ ਦੇ ਦੋ ਚਮਚ ਖਾ ਕੇ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖ ਲੈਂਦੀ ਤੇ ਸ਼ਾਮੀ ਇਕ ਦੋ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਆਲੂਆਂ ਨਾਲ ਈ ਸੰਘ ਤੀਕ ਰੱਜ ਜਾਂਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੀਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਪਈ ਬਹੁਤ ਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਖਾ ਕੇ ਇਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਿੰਨ ਜਿਉਂਦੀ ਬਚੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ? ਫੇਰ ਇਹਨੂੰ ਇਹ ਸਰਫੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਕਾਹਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਉਹਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੀਆਂ ਸਨ।

ਮੀ ਪਰ ਕਦੇ ਬਰਾਦਰੀਓਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਡੇਰਾ ਜੀਅ ਏਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਹਯਾਤੀ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵਿਦਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਵਧੀਆ-ਵਧੀਆ ਵੈਣਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲੇ ਮਾਲ ਕਰਕੇ ਈ ਟੋਰਦੀ। ਇਹਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਨਿਖੇੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਸੀ, ਵਾਹਕ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਕੰਮੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਦੇ ਵੈਣ ਪਾਉਣ ਦੀ ਏਨੀ ਹੂੰਮ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਮਰਨੇ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਕੀ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਬੋਬਹਾ ਬੀਬੀਆਂ ਉਚੇਚਾ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਈ ਕਈ-ਕਈ ਡੰਗ ਮਕਾਣੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਲ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤੀਕ ਦੁਆਵਾਂ ਮੰਗਦੇ ਸੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਵੱਡੀ ਬੋਬੇ ਮੋਈ, ਵੇਖਣਾ ਚੌਧਰਾਣੀ ਮਾਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵੀ ਵੈਣ ਪਾਉਣ ਜ਼ਰੂਰ ਆਏਗੀ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦਾ ਏਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਖਾਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਲਈ ਵੀ ਗਲ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਣ ਜੋਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਇਹਦੀ ਜੀਭ ਨੂੰ ਲੱਗੇ ਜੰਦਰੇ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਡਾਢਾ ਪੱਕਾ ਲੱਗਾ ਪਰ ਛੇਤੀ ਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਏਹਨੇ ਵੈਣ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਫੜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਮਣਖ ਛੋਹਿਆ। ਨਾਨੀ ਵੀ ਤਾਂ ਮਰਨ ਸੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਤਦੇ ਦੋ ਚਾਰ ਬੋਲ ਪਾਵਣ ਮਗਰੋਂ ਈ ਉਹਦੇ ਸਾਹ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਂਜ ਵੀ ਬਾਤਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮੁਹਰੇ ਉਹਦੇ ਅਣਖੜੇ ਬੋਲਾਂ ਤੇ ਰਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਦੀਵਾ ਕੀ ਬਲਣਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਗੋਡਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਬੇਸਵਾਦ ਹੋਈ ਮੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ, "ਛੱਡ ਨੀ ਅਤੀਏ ਇਹ ਦੱਸ ਮੁੰਡਾ ਫੜਿਆ ਕਿਉਂ ਗਿਆ?"

ਰਹਿੰਦਾ, ਕਿਧਰੇ ਉਹ ਈ ਨਾ ਉਹਦੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਹੋਣ। ਉਹ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ ਇਹਦੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਵੀ ਆਮ ਆਏ ਗਏ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਮੁੜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਆਵਾ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਏ, ਤਾਈਓ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਜ਼ੋਰੀ ਲੈ ਗਏ ਮੋਟਰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ..."

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਦਾਦੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਆਖਿਆ, "ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਉਹਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਠਾਕਿਆ!"

"ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤੂੰ ਭਲੀ ਪੁੱਛੀ ਏ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਤੇ ਹੈ ਤੇਰੇ ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਆਚ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਰੋਲ ਛੱਡੀ ਏ। ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਤੇ ਉਹ ਮੁੱਢੇ ਈ ਕਲਮੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਆਇਆ ਏ। ਆਖਦਾ ਏ ਮੈਨੂੰ ਪਕਾ ਪਤਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕੀ ਲਿਖਦਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਏ, ਪਰ ਏਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਣਨਾ ਵਾਂ, ਜੋ ਵੀ ਕਰਦਾ ਏ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਏ।" ਮੇਰੀ ਨਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁੜਮਣੀ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ।

ਦਾਦੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਗੋਲੀ ਨਾ, ਕਿਉਂ ਜੇ ਇਹਦੀ ਸੋਚ ਹੁਣ ਹੋਰ ਬੰਨੇ ਟੁਰ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਖਿਆਲੀ ਵਿਚ ਬੋਲੀ, "ਸਿਆਣੇ ਸੱਚ ਆਖਦੇ ਨੇ, ਬੰਦੇ ਦੇ ਭਾਰ ਜਿੰਨਾ ਧਨ ਖਰਚੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਈ ਪੁੱਧ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਅਜੇ ਤੀਕ ਮੁੰਡਾ ਨਹੀਂ ਛੁੱਟਿਆ, ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸਦੀ ਏ ਪਈ ਸਰਦਾਰ ਦੇ ਪੱਲੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸੀ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅੱਖ ਚੁਭਾਉਣ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਏ... ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਹੋਈ।"

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦਾਦੀ ਤਲਾਈ ਨੂੰ ਇਕ ਲਾਂਭੇ ਕਰਕੇ ਪਲੰਘ ਦੇ ਸੰਘੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੱਭਦੀ ਵੀ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਗੁੱਬਲੀ ਸੀ। ਇਹਨੇ ਗੁੱਬਲੀ ਦਾ ਸੋਬਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਗਲਾਂ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਪਈਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਟੋਹਿਆ। ਨਿੱਕੀਆਂ ਟੁੰਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਥੇ ਉਹ ਝੁਮਕੇ ਵੀ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਦੀ ਬੋਬੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸੀ। ਕਈ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੇ ਜਾਵਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹਨੇ ਇਹ ਝੁਮਕੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਧੀ, ਨੂੰਹ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ

ਸਨ। ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਹੌਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਦੋਂ ਵੱਧ ਢੁੱਕਵਾਂ ਵੇਲਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨਾਨੀ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ।

ਭੂਆ ਦੇ ਮਕਾਨ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਘਰ ਕੋਈ ਡੇਢ ਸੌ ਕੋਹਾਂ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਈ ਸੀ ਪਰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਔਖਿਆਈ ਇਹ ਸੀ ਪਈ ਉਧਰ ਜਾਂਦੀ ਗਲੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਘਾਟੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲਹਿਣਾ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮਾਈਆਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੀਅ ਦੇ ਆਸਰੇ ਨਾਲ ਈ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਲਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਦੋਹਰਤਰੇ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਆਉਣ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਸੀਰ ਪਾਵਣ ਲਈ ਅੱਜ ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਭਰ ਘੱਤੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਰ ਵਲ ਕੀਤੀ ਟੋਰ ਟੁਰ ਪਈਆਂ। ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਗਲੀ ਨੂੰ ਸੁੰਨਮ-ਸੁੰਨੀ ਪਈ ਵੇਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਡੋਬੇ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਏ।

"ਖੇਰ ਹੋਵੇ, ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਵੱਲੀ ਨਾ ਵਾਪਰ ਗਈ ਹੋਵੇ।" ਦੋਵੇਂ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਾਹਵਾਂ ਨਾਲ ਦੁਆਈ ਮੰਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗਲੀ ਦੀ ਔਖੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਹਰ ਪੈਰ ਪੁੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਸਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਆਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕੁੱਬਾ ਬੰਦਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਬੜੀ ਵਧੀਆ ਚੜ੍ਹਦਾ ਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਹਰੇ ਹੋਏ ਲੱਕ ਵੀ ਏਥੇ ਸੁਹਣਾ ਕੰਮ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ। ਗਲੀ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਬੂਹਿਆਂ ਤੇ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਪਾ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਅੱਗੇ ਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉੱਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹ ਸੱਤ ਤੋਂ ਵੇਰ ਉਚੇ ਇਸ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀ ਟੀਸੀ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਟਿਕਾਏ।

ਸਾਹ ਨਾਲ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਰਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੋਹਾਂ ਮਾਈਆਂ ਘਾਟੀ ਉਤੇ ਵਾਹਵਾ ਝੱਟ ਬਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਵਾਂ ਦੀ ਗੱਡ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ। ਗਲੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲ ਘੋਲ ਘੁਲਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੀਕ ਉਥੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਵਸਨੀਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੰਘਿਆ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੋਚ-ਸੋਚ ਹੋਰਾਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਭੁੱਲਾ-ਚੁੱਕਾ ਵੀ ਇਧਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪੰਝ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਖੋਰੇ ਕੁਦਰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਸੰਤ ਦਾ ਗਵੇੜ ਲਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਗਲੀ ਹੋਰ ਰਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਈ ਰਹੀ। ਹਰ ਹਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਰ ਦੀ ਫੱਟੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਖਾਈਆਂ ਵੀ ਪੋਚਣ ਉਤੇ ਭੁੱਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਏਸ ਲਈ ਸਿਖਰੇ ਪੁੱਜਾ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਟੋਢਾ ਸੂਰਜ ਗਲੀ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਢਾਂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਉਤਾਰ ਉਠਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਪੱਚੀ ਹੋਇਆ ਇਕ ਵਾਸਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਮਰ ਤਾਰੇ ਨੱਚਦੇ ਤੇ ਖੋਪੜੀਆਂ ਵਿਚ ਹਨੇਰੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਪ ਕੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦੂਜੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਟੀਸੀ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਵੱਲ ਪੈਰ ਵਧਾਏ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਠਾਂ ਦੇ ਕੁੱਬ ਜਿੰਨੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹੋ ਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਜ਼ਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਬੱਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰ ਪੁੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਈ ਦੋਵੇਂ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਇੰਜ ਹੁਲਾਰੇ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਜਾਹਰੇ ਪੀਰ ਵਾਲੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਫਿੰਜ ਵਿਚ ਛੱਡੋ ਪੈ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣ, "ਏਸ ਤੋਂ ਪੌਹਦਾ ਪਈ ਅਸੀਂ ਲਿਹਾਈ ਉਤੇ ਖਿਦੇ ਵਾਂਗੂ ਝੋਂਦੀਆਂ ਰਿੜ੍ਹ ਪਈਏ, ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਲਟੀ ਬਾਰੀ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਲਹਿਣ ਦਾ ਚਾਰਾ ਕਰੀਏ।" ਨਾਨੀ ਨੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।

ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਵੇਂ ਈ ਇਹ ਵੀ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਪਿਛੜਾਈਆਂ ਲਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਪਰ ਅਜੇ ਸਮਾਂ ਡੁਢ ਕੋਹ ਈ ਹੋਠਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿ ਦਾਦੀ ਨੇ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਦਿੱਤੀ, "ਹਾਏ ਨੀ ਲਬੜੀਏ! ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਪਈ ਇਸ ਗਲੀ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਹਿਣ ਲੰਘਦਾ ਏ। ਪੁੱਠੇ ਮੁਹਾਰ ਲਹਿੰਦਿਆਂ ਜੇ ਇਹਦੇ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 28 'ਤੇ)

ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਤੋਂ ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਹ ਆਖਣ ਲੱਗੀ, "ਇਕ ਸ਼ਕ ਜਿਹੇ ਉਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਉਹੀਓ ਈ ਨਾ ਸੱਚ ਹੋਵੇ। ਅਖੇ, ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਜੋ ਇਥੇ ਤੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖ-ਲਿਖ ਟੋਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਪੁੱਠੇ-ਸਿੰਧੇ ਰਸਾਲੇ ਛਾਪਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਕਿਧਰੇ ਉਹ ਈ ਨਾ ਉਹਦੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਹੋਣ। ਉਹ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ ਇਹਦੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਵੀ ਆਮ ਆਏ-ਗਏ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਮੁੜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਆਵਾ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਏ, ਤਾਈਓ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਜ਼ੋਰੀ ਲੈ ਗਏ ਮੋਟਰ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ...।" ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਦਾਦੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਆਖਿਆ, "ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਉਹਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਠਾਕਿਆ।"

ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤਰੱਕਤੀ ਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਪੱਲਾ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਦਾ ਭਾਰ ਸਾਵਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਦੀ ਇਹ ਗਹਿਣੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਧਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਆਪਣੀ ਕੁੜਮਣੀ ਨੂੰ ਟੁੰਬਾਂ ਵਾਲੀ ਗੁੱਬਲੀ ਫਰੋਲਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਨਾਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣ ਆਖੀ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆ ਗਈ। ਇਹਨੇ ਘਾਬਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਵਾਂ ਹਿਲਾਈਆਂ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਕਦੇ ਦੀਆਂ ਨਾਨਕੀ ਛੱਕਾਂ ਨਾਲ ਟੁਰ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਦੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਦੀਆਂ ਤਵੀਤੜੀਆਂ ਉਹਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਇਹਨੂੰ ਹੋਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਸੇ ਚਾਰ ਚਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਲਮਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਵਾਰੂ ਅੱਸੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਲਮਕਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਲਾਂ ਪਾਰੋਂ, ਉਹਦੇ ਦੋਵਾਂ ਕੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਰੀਆਂ ਹੁਣ ਮੋਘਾਰੇ ਜਾਪਦੀਆਂ

ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ?-4

ਭਾਰਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਿਸਾਲੀ ਘੋਲ 'ਗਦਰ ਲਹਿਰ' ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਹੱਥ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਗਾਏ-ਬਗਾਏ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਜੁਝਾਰੂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਗਦਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮੀ ਕਾਜ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਰਪੂਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਿੜੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੁਕਤਾ-ਨਿਗੁ ਤੋਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਦੀ ਇਹ ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਗਦਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਤੌੜ-ਮਰੌੜ

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਉਪਰ ਬੇਇੱਤਹਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਜਿਸ ਸਪਿਰਟ ਨਾਲ ਲੜੇ, ਉਹ ਸਪਿਰਟ ਸਿੱਖੀ ਸਪਿਰਟ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪਿਰਟ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸੀਬੀਅਨ ਨਸਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਥਿਆ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚੋਂ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਇਸ ਸੰਥਿਆ ਦੀ ਦੱਸ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਭਕਨਾ 'ਮੇਰੀ ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ' ਵਿਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, "ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਤਾਂ ਖੁਦ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਫੇਰ 'ਗਦਰ ਮਾਸਟਰ'

ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-98155-74144

ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅਨੇਕਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਜੁਬਾਨੀ ਯਾਦ ਸੀ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਹਵਾਲਾ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਭਾਈ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੁੰਡੀਲਾਟ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਸਿੰਘ, ਗਦਰ ਦੇ ਫੇਲੇ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਟਕ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਤੇ 'ਬਣੀ ਸਿਰ ਸੋਰਾਂ ਦੇ ਕੀ ਜਾਣਾ ਭੱਜ ਕੇ' ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁੜ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋੜ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। (ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ, ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਣਫੇਲੇ ਵਰਕੇ, ਸਫਾ 72)। ਇਉਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਭਕਨਾ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਵਿਤਾ ਉਤੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ? ਸਫਾ 194)।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ, ਚਿੰਨ, ਬਿੰਬ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਦਿ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਲੜੀ, ਉਹ ਜੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਅੱਜ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਣ ਕੇ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਲੜੀ ਗਈ ਲੜਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਕਸਲੀ ਦੌਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ, ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਸਲੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਵਿਤਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ; ਫੈਸਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ

ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸਚਿੰਦਰਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਦੀ 'ਬੰਦੀ ਜੀਵਨ' ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਹਤਾ ਗਦਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਇਕ ਵੀ ਤੱਥ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਿਹਤਾ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਸਿੱਧ ਕਰੇ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਸਾਨਿਆਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਲੇਖਕ (ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ) ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਗੁਪਤ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਅਨਾਰਕੀ ਰਾਹੀਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਤਾਕ ਵਿਚ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੰਗਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨਿਆਲ ਤੇ ਫਿਰ ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਅਤੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਸਚਿੰਦਰਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਨੂੰ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ, ਨਾ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਜਵਿਧੀ ਦਾ। ਸਾਨਿਆਲ ਅਤੇ ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਗਦਰ

ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਪਰਤ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਲ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਟਿੱਪਣੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀ ਬੰਗਾਲੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਬੰਬ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਝਾਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਬਹੁਤੇ ਗਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੇ ਲੱਗ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਗਦਰੀ ਵਿਦਰੋਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਹਲ ਅਤੇ ਤੌੜ-ਭੌੜਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਨਿਆਲ ਪੰਜਾਬ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੌੜ-ਭੌੜਤੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨਿਆਲ ਕੋਲ ਗਦਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਗਦਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਸਾਨਿਆਲ ਆਪ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਰਗ ਉਪਰ ਤੁਰਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਨਿਰਮੂਲ, ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਤੱਥ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀਏ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੋ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੀ, ਉਹ ਆਪ ਰੂਸ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਕਿਰਤੀ' ਪਰਚੇ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਰਾਇਪੁਰ ਡੱਬਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰੂਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਸੱਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਸ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। "ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆ ਕੇ 'ਕਿਰਤੀ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ, ਰੂਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 1922-23 ਦੀ ਰੂਸ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਥੇ ਹੋ ਰਹੀ ਸਮਾਜੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਉਤੇ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਲਾਈ।" (ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ, ਸਫਾ 47)

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੀ 1913-14 ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਹ ਛੇੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। 1927 ਵਿਚ ਬਣੀ 'ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਪਾਰਟੀ' ਪਹਿਲੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਜੇ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕਬਾਲ ਹੁੰਦਲ, ਬਾਬਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਬਾਬਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਫਾਹਲਾ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ, ਬਾਬਾ ਬੁਝਾ ਸਿੰਘ, ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਵੇਈ ਪੁੰਝੀ, ਬਾਬਾ ਪਿਰਥੀ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ-ਸੂਚੀ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਰਸਤਿਉਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਣੇ। ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰ ਜੋਹਨ ਕਮਿੰਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਰੂਸ ਵਿਚ ਬਾਲਸ਼ਵਿਕ ਇਨਕਲਾਬ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੋੜ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਗਦਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ

ਜਿਹੜਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਜਾਂ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਬਿੰਬਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ, ਚਿਹਨਾਂ ਦਾ ਲੈਣਾ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਅਹਿਮ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਚੇ ਗਏ ਸਾਹਿਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਚਿਹਨਾਵਲੀ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲੈਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੋੜ ਦੇਈਏ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ 'ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਦਾਨਵਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਦਾ ਚਿਤਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਦੇਵੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਾਸਰ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ, ਚਿਹਨ, ਬਿੰਬ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਆਦਿ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਲੜੀ, ਉਹ ਜੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਅੱਜ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਬਣ ਕੇ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਲੜੀ ਗਈ ਲੜਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਥੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਵਿਤਾ ਜਾਂ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਬਿੰਬਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ, ਚਿਹਨਾਂ ਦਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਅਹਿਮ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਇਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹੋ ਭੁੱਲ ਪਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਆਪਣੇ ਲੇਖ Pious Rebels: The Ghadar Prose and Practice (Parambir Singh Gill, Pious Rebels: The Ghadar Prose and Practice, The Ghadar Movement, Edited by J.S. Grewal and others, P-275-300) ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਚੇ ਗਏ ਸਾਹਿਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਚਿੰਨ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਲੈਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੋੜ ਦੇਈਏ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ 'ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ' ਵਿਚ ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਲੈ ਕੇ ਦਾਨਵਾਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਦਾ ਚਿਤਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਦੇਵੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਾਸਰ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ

ਅਤੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੁਆਰਾ ਰਚੇ ਗਏ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਉਸ ਦੇ ਅਮਲ, ਉਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਇਹ ਝੂਠ ਹੈ, ਨਿਰਾ ਝੂਠ! ਗੱਲ ਏਦੂੰ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਕ ਅੱਧੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, 1914-15 ਦੇ ਪੂਰ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।" (ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ? ਸਫਾ 162-163-164)। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬਾਬਾ ਭਕਨਾ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਤੌੜ-ਮਰੌੜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਬਣਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਕਿਸੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਅੰਦਰ ਦਮ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨਿਆਲ ਦੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਭਕਨਾ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਖਿਆਲਾਂ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।" (ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ? ਸਫਾ 164)

ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਰੇ ਹਨ। ਸਾਨਿਆਲ ਦੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਪਰ ਕਾਮਾਗਾਟਾਮਾਰੂ ਦੇ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਦੇ ਹੀ ਇਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਆਸ ਹੋਰ ਪੱਕੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰਾਹ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਫੌਜ ਦੀ ਭਰਤੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕਰਾਂਤੀ ਦੀ ਜਵਾਲਾ ਭੜਕਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਾਂਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈਏ।" (ਸਚਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ, ਬੰਦੀ ਜੀਵਨ, ਸਫਾ 9)

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਜੋੜ ਦਾ ਆਲਮ

ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿਭਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਮਹਾਂ ਜੋੜ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਰਾਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਭਲੇ ਹੀ ਇਹ ਇਕ ਰੱਬ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਕਾਇਲ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਇਕ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਬੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਖੜਵਾਂ ਨਹੀਂ, “ਆਪੇ ਸਚੁ ਕੀਆ ਕਰ ਜੋਤਿ॥ ਅੰਤਜ ਫੋੜ ਜੋਤਿ ਵਿਛੋੜਿ॥” ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਹਰ ਜੁੜ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇਕ ਅਠਿਥ ਵੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੋੜ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਹੀਂ। ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਧਰਮੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਲਿਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੁਰਜ਼ ਮਾਇਆ ਜੋੜਨ 'ਤੇ ਹੀ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਕਰਕੇ ਮਸਾਂ ਰੋਟੀ ਜੁੜਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਅੱਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਪਰੀਤ ਲਿੰਗੀ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਜੋੜੀ ਬਣਾ ਲੈਣ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜੋੜ ਅਣਜੋੜ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਹਲੋਂ ਕਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜੋੜੇ ਤਾਂ ਜੋੜੇ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਦੁਭਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਕਨਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਏਨੇ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਹਿਲਜੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਬੁਢੇਪੇ ਵਿਚ ਕਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜ ਹਿੱਲਣ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨੱਗੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਦੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਨੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਧਾਰਮਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਥਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਟੋਕਨ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਲਿਆਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਵਾੜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਜੋੜਾ ਜਾਮਾ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨੌਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜੋੜ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪਾਸ ਕਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜੀ ਜਮਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟੱਪ ਸਕਦੇ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਜੋੜਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਵਿਤਾ ਨਾ ਜੁੜਦੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਅਕਵਿਤਾ ਹੀ ਕਹਾਏਗੀ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਜੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਣਜੋੜ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜੋੜ ਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਜੋੜ ਉਖੜ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਝੁੰਗਾ ਚੌੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਪੜਾ ਬੁੜ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਸਤੇ ਕਪੜੇ ਦਾ ਜੋੜ ਪਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੋੜ-ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿੰਦਗੀ

ਦਾ ਕਾਹਦਾ ਮਜ਼ਾ? ਜੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜੇ ਗਠਜੋੜ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜੁੜਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੋੜ ਦੇ ਹੀ ਭਾਵ ਹਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਸੀ ਤਾਂ ਜੁੜਨਾ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜੁੜਿਆ ਪਸੂ ਜਾਉ ਕਿਥੇ? ਇਸ ਦੀ ਲੱਖਣਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ ਦੇਖੋ, “ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਜੁੜ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।” ਉਨੀ ਕਪੜੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਾਲ

ਧੋਣ ਪਿਛੋਂ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੰਦਲ ਪੈਣ ਨਾਲ ਦੰਦ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋੜ ਦੇ ਭਾਵ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਤੇ ਅਖਾਣਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜੋੜ ਬਿਠਾਉਣਾ; ਜੋੜ ਲਾਉਣਾ; ਜੁੜ ਬੈਠਣਾ, ਜੁੜ ਜਾਣਾ; ਜੋੜ ਭਰਨਾ; ਜੋੜਿਆਂ ਜੱਗ ਬੋੜੀਆਂ, ਨਰਤ ਬਥੇਰੇ; ਰਾਮ ਬਣਾਈ ਜੋੜੀ ਇਕ ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਕ ਕੋਹੜੀ; ਬੰਦਾ ਜੋੜੇ ਪਲੀ ਪਲੀ ਤੇ ਰਾਮ ਰੁੜਾਏ ਕੁੰਘਾ। ਰਾਮ ਸਾਇਦ ਇਹ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੋੜ ਫਸੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਜੁੜੀ ਅਤੇ ਜੁਗਤੂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ

ਯੁੱਜ ਧਾਤੁ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਧਾਤੁ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੁੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਯੁੱਜ ਧਾਤੁ ਦਾ ਪਿਉ ਇਕ ਹੋਰ ਧਾਤੁ ਹੈ, 'ਯੂ' ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੀ ਜੁੜਨ, ਮਿਲਣ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। 'ਯੂ' ਧਾਤੁ ਤੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਉਪਧਾਤੁ 'ਜੁਟ'

ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੀ ਜੁੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਹਨ। ਜੁੱਟ ਹੀ ਲੈ ਲਵੋ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਵਸਤਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ। ਇਕ-ਜੁੱਟ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੰਮ ਵਿਚ ਜੁੱਟਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ, “ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਬਖਸਿਆ ਨਾਮੈ ਸੰਗ ਜੁਟੁ॥” -ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ। ਠੁਠੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜੁੱਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਠੁਠੀ ਨੂੰ ਦੇ ਅਧੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜੋਟੀ ਤੇ ਜੋਟੀਦਾਰ

ਦਾਗੜਦੰਗ ਦੇਖੀ ਬਾਗੜਦੰਗ ਬੂਟੀ॥ ਆਗੜਦੰਗ ਹੈ ਏਕ ਤੇ ਏਕ ਜੂਟੀ॥ ਚਾਗੜਦੰਗ ਚਉਕਾ ਹਾਗੜਦੰਗ ਹਨਵੰਤਾ॥ ਜਾਗੜਦੰਗ ਜੋਧਾ ਮਹਾਤੇਜ ਮੰਤਾ॥ ਇਸ ਵਿਚ 'ਏਕ ਤੇ ਏਕ ਜੂਟੀ' ਵਿਚ ਆਈ ਉਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, “ਪਹਾੜ ਦੀ ਬੂਟੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਮਕਦੀ ਹੋਈ।” ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਥੇ ਜੂਟੀ ਦਾ ਅਰਥ ਚਮਕਦੀ, ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਚਮਕਣਾ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਨੂ ਮਾਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ 'ਗੁਥਮਗੁੱਥਾ' ਹੋਈਆਂ ਦੇਖੀਆਂ। ਉਠ 'ਤੇ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ
ਫੋਨ: 734-259-9353

ਲੱਦਿਆ ਲਾਗਾ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਇਕ ਸਿੰਗੜ ਵਾਲੇ ਸੰਦ ਨੂੰ ਜਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਟ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਜੋੜ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਜੜੀ-ਬੂਟੀ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੜੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰੂਪ ਵੀ ਜਟ ਹੀ ਹੈ। ਜੜੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਜੁੱਟਬੂਟ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਬੂਟ (ਜੁੱਤੀ) ਵਰਗੀ ਮੱਤ ਵਾਲਾ ਜੱਟ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦਰੁਸਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਬੂਟ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੱਟ ਸ਼ਬਦ ਜੁੜ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਜੜੂ ਅਰਥਾਤ ਸਥਿਰ ਹੋਏ ਬੂਟੇ ਵਰਗੀ ਬੂਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜੜੂਬੂਧੀ ਵੀ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਜੁੱਟ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੂਰੂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਜੋ ਜੋੜ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੁਟ ਉਪ ਧਾਤੁ ਤੋਂ ਹੀ ਉਪਜਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ 'ਟ' ਧੁਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ 'ਤ' ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੜਾ ਸ਼ਬਦ ਕਟਕ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਪਰ 'ਤ' ਧੁਨੀ ਅੱਗੇ 'ਰ' ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਲੜਨਾ ਤੋਂ ਲਰਨਾ, “ਜੋ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤੁ॥” ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜੁੜ ਦਾ ਇਕ ਰੁਪਤਰ ‘ਜੁਰ’ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। “ਸਗਲ ਬਿਧੀ ਜੁਰਿ ਆਹਰੁ ਕਰਿਆ ਤਜਿਓ ਸਗਲ ਅੰਦੇਸਾ॥”, “ਕਿਰਤਨਿ ਜੁਰੀਆ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਫਿਰੀਆ ਪਰ ਕਉ ਹਿਰੀਆ॥”, “ਹਰਿ ਸਿਉ ਜੁਰੈ ਤ ਸਭੁ ਕੋ ਮੀਤੁ॥” -ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ। “ਜਿਸ ਤੇ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਸੋ ਸਦਾ ਧਿਆਇ ਨਿਤ ਕਰ ਜੁਰਨਾ॥” -ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ।

ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਧੂੰਆਂ ਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਸੁੱਚੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਬੰਬ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਅੱਸੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬ ਪਟਾਕਿਆਂ ਤੇ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਏਨਾ ਮਾੜਾ ਰੂਪ ਦੇ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਨਾਜ਼ਕ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਮਨ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਟਾਕਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਟਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਬੱਚੇ-ਬੁੱਢਿਆਂ ਲਈ ਦੂਜੀ ਖਿੱਚ ਮਠਿਆਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹਨ। ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਖਾਤਰ ਲੋਕ ਕੀ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੋਚ ਕੇ ਧੁੜਧੁੜੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਈ ਹੈ?

ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਤੇਵਰ

ਪੰਜੀਰੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੀ ਮਠਿਆਈ ਠੁਕਰਾ ਕੇ 'ਵੇਰਕੇ' ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਪਰ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਰਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਵਚਨ ਲੈ ਰਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਟਾਕੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਮੈਨੂੰ ਫੁਲਝੜੀ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਮਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਤਕਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਨੇ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਚਾਨਣ ਵਲ ਮੌੜ ਕੱਟਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਤੇ ਮੋਹਾਲੀ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਤੇਵਰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਰੁੜਾਨ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਮੁਸਲਿਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ

ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਵਿਚ ਮੁੜ ਵਾਧਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੱਕੋ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਾਰੀ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਵਾਧਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੋ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਸੀ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਜੰਮਪਲ। ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਵਾਧੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੀ ਸਨ। ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਦਿਆ

ਤੀਜੀ ਟਰਮ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਲੈ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਵਾਧੇ ਲਈ ਉਚੇਚੀ ਵਧਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। **ਵਣਜਾਰਨ ਗਾਇਕਾ ਦੇ ਗੁਆਚੇ ਬੋਲ:** ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਵਣਜਾਰਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗਾਇਕਾ ਰੇਸ਼ਮਾ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੋਲ ਸਦਾ ਲਈ ਗੁਆਚ ਗਏ ਹਨ, -ਤੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਂ ਦੁਖ ਮੁਕ ਜਾਂਦੇ ਨੇ -ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਦਿਲਾ

ਅੱਖੀਆਂ ਮਿਲਾ ਕੇ -ਗਮ-ਏ-ਹਯਾਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। -ਮਾਏ ਨੀ ਮਾਏ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਇਸਕੇ ਦਾ ਰੋਗ ਆ ਗਿਆ।

-ਹਾਏ ਰੱਬਾ ਨਈਓਂ ਲਗਦਾ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੋਲ 'ਲੰਮੀ ਜੁਦਾਈ' ਦੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੋਲ ਲੰਮੀ ਜੁਦਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਗਮ-ਏ-ਹਯਾਤ ਵਿਚ ਕਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਗਮ ਆਸਕਾਂ ਦੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਸਦੀਵੀ ਮੁਕਾਮ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹੈ ਵੀ ਤੇ ਸਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਜੰਮੀ ਵਣਜਾਰਨੇ!

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

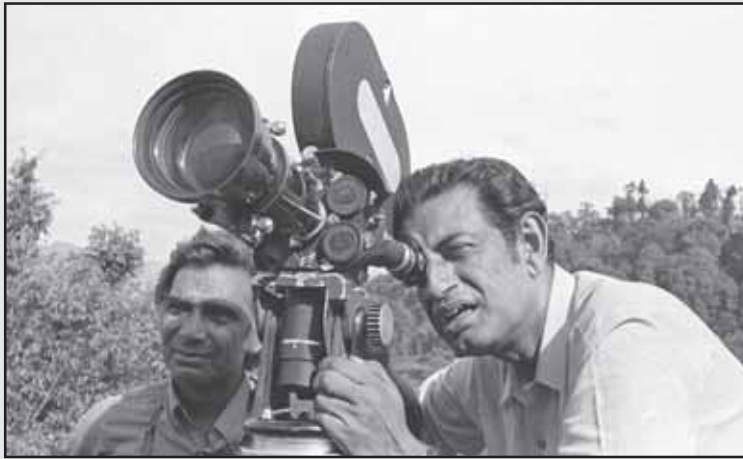

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਤੋਰਨਾ: ਮੈਂ ਮਾਮੇ ਮਾਸੀਆਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਲ ਵਾਰੂਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸ ਪੌੜੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਝੰਡਾ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਥੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਛੋਟੀ ਮੇਰੀ ਮਾਸੀ ਸਵਰਨ ਕੌਰ। ਖੰਨਾ ਮੰਡੀ ਵਾਲੀ। ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ। ਭਾਣਜਾ-ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ। ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਪੌਤਰੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦਾ ਰੋਣਾ ਕੰਧਾਂ ਚੀਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਦੋ ਹਫਤੇ ਤਾਈਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹੀ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਦਾਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੁਰ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਜੀਵ ਨੂੰ ਲਾੰਬੂ ਲਾਉਣਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਓਪਰਾ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਨਹੀਂ ਹੈ! **ਅੰਤਿਕਾ:** (ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ) ਪੈਰ ਹੇਠਾਂ ਬੁੜ ਗਿਆ ਅੰਗਿਆਰ ਏਨਾ ਆਖ ਕੇ ਵੰਡ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤੜਪਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬੇਨੂਰ ਹਾਂ।

ਕਲਾ, ਮਿੱਸੇ ਅਤੇ ਮੁਖਧਾਰਾ ਸਿਨੇਮੇ ਦੀ ਮਿੱਥ

ਸਿਨੇਮੇ ਦਾ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਅਟੁੱਟ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਬਤ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿੱਚ ਚਾਲੂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਭਾਰੂ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸ਼ੇਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਚਾਲੂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ 'ਮੁਖਧਾਰਾ ਦਾ ਸਿਨੇਮਾ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਚਾਲੂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਭਾਰੂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁੱਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿਨੇਮੇ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਖਵਾਜਾ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸ ਦੀ 'ਧਰਤੀ ਕੇ ਲਾਲ' ਅਤੇ ਸੱਤਿਆਜੀਤ ਰੇਅ ਦੀ 'ਪਾਥਰ ਪਾਂਚਾਲੀ' ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਦੌਰ ਮੱਧਮ ਚਾਲ ਚਲਦਾ ਹੋਇਆ ਸੱਤਰਵਿਆਂ, ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਬੇਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਨੇਮੇ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ 'ਕਲਾ ਫਿਲਮਾਂ' ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ, ਨਿਭਾਅ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਨੀਆਂ ਘਟਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰੇ ਕੌਮੀ ਫਿਲਮ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਐਨ.ਐਫ.ਡੀ.ਸੀ.) ਦੇ ਉੱਦਮ, ਬੱਸ ਨਾਮ-ਨਿਹਾਦ ਜਿਹੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਹ ਅਦਾਰਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ 'ਕਲਾ ਸਿਨੇਮਾ' ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਤਜਰਬੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਖੇਤਰੀ ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਫਿਲਮ ਮੇਲਿਆਂ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਇਨਾਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। 'ਕਲਾ ਫਿਲਮਾਂ' ਦਾ ਮਾਰਕਾ ਲਾ ਕੇ ਮੁੱਦਾ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣਾ ਸੱਖਾ ਹੈ। 'ਕਲਾ ਫਿਲਮਾਂ' ਦਾ ਦੌਰ ਮੱਧਮ ਪੈਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮਧਲਾ ਮਾਧਿਅਮ ਚੁਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜੋ 'ਕਲਾ' ਅਤੇ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਦੇ ਸਿਨੇਮੇ ਦਾ ਮਿੱਸਾਪਣ (ਮਿਸ਼ਰਨ) ਸੀ। ਇੱਥੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਭਾਅ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖੋਂ ਬੜੇ ਤਜਰਬੇ ਹੋਏ ਪਰ ਸਮਾਜਕ ਮੁੱਦੇ ਲਾਭੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। 'ਕਲਾ ਸਿਨੇਮਾ' ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸੀ। 'ਮਿੱਸੇ' ਜਾਂ 'ਨਵ-ਕਲਾ ਸਿਨੇਮਾ' ਨਿਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਯਥਾਰਥ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹਦੇ

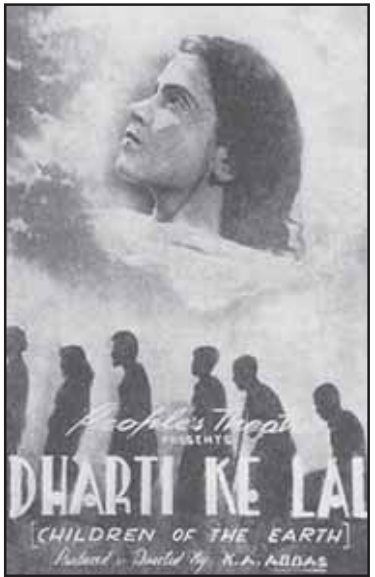
'ਪਾਥਰ ਪਾਂਚਾਲੀ' ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੱਤਿਆਜੀਤ ਰੇਅ 'ਪਾਥਰ ਪਾਂਚਾਲੀ' ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੌਰਾਨ।

ਕਿਰਦਾਰ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ, ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਭਾਰਦਵਾਜ਼, ਮਨੀ ਰਤਨਮ ਅਤੇ ਵਿਧੂ ਵਿਨੋਦ ਚੋਪੜਾ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਐਫ.ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੀਮਤ ਸਰਗਰਮੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਰਾ 'ਮਿੱਸੇ' ਜਾਂ 'ਨਵ-ਕਲਾ' ਸਿਨੇਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਦੀਆਂ 'ਕਲਾ ਫਿਲਮਾਂ' ਫਿਲਮ ਮੇਲਿਆਂ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਅੰਨੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਦਾਨ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਇਸ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਣੀ ਕੌਲ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਮਣੀ ਕੌਲ 'ਕਲਾ ਸਿਨੇਮੇ' ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਐਫ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਵਰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋਟੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਤੱਕ ਪੁਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਘੱਟ ਦਿਖਾਉਂਦਾ।

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਮੰਡੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀ, ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਤਵੱਜੋ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ 'ਕਲਾ ਫਿਲਮਾਂ' ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਵਜੂਦ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਦੀ 'ਬੋਧਿਕ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਕ' ਭੁੱਖ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਢਕਵੰਜ ਸੱਤਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸੂਤ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਵੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਨਵ-ਕਲਾ ਜਾਂ ਮਿੱਸੇ ਸਿਨੇਮੇ ਦੇ ਪਾਖੰਡੀ

ਫਿਲਮ 'ਧਰਤੀ ਕੇ ਲਾਲ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ।

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਰਮਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸੱਤਿਆ' 'ਨਵ-ਕਲਾ ਫਿਲਮਾਂ' ਦੀ ਵਪਸੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬੁੱਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਬਲੈਕ ਫ੍ਰਾਈਡੇ' ਅਤੇ 'ਗੋਗਲ ਔਫ ਵਾਸੇਪੁਰ' ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਨਫ਼ਰਤ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹਨ। 'ਬਲੈਕ ਫ੍ਰਾਈਡੇ' ਫਿਲਮ ਤਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਤਸੱਦਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੱਕ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤਸੱਦਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਜੁਰਮ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। 'ਗੋਗਲ ਔਫ ਵਾਸੇਪੁਰ' ਬੇਮਕਸਦ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਹੱਰਮ ਵਰਗੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੋਕ, ਧਰਮ ਪੱਖੋਂ ਹਿੰਸਾ-ਪਸੰਦ ਹੋਣ। ਅਨੁਰਾਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਥਾਰਥ ਦਿਖਾਉਣਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ; ਪਰ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਥਾਰਥ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੱਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸੱਚਾ ਹੈ। ਜੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਕਲਾ-ਕਿਰਤ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਂ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਸ਼ਕ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੈ। 9/11 ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਏ ਜੰਗਬਾਜ਼, ਮੁਸਲਿਮ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਹਿਰ ਵਰਤਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸਰਾਇਲ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ 'ਦਰਿਸ਼ਤ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ' ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰਲੇ ਨਾਅਰੇ ਹੇਠ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਰਾਗ ਵਰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਹਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ? ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬੁੱਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਖਾਤੇ ਪਾਈਏ?

ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਕਲਾ ਸਿਨੇਮਾ' ਜਾਂ 'ਮੁਖਧਾਰਾ ਸਿਨੇਮਾ' ਵਰਗੇ ਸਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੰਡੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਪਈਆਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਪਈਆਂ ਗਈਆਂ? ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਬਣੇ ਅਖੌਤੀ ਕਲਾ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਮੇਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ? ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸੁਰਜ-ਸਵਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ? ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਲਮ, ਕਲਾ ਜਾਂ ਮੁਖਧਾਰਾ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਫਿਲਮ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾੜੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ; ਉਹ ਕਲਾ ਜੋ ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇੱਜਤ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਨੇਮਾ ਬਾਬਤ ਪ੍ਰਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵੱਡੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚਕ

ਪਟਿਆਲਾ ਡਰੀਮਜ਼

ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕੈਲਗਰੀ (ਕੈਨੇਡਾ), ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ (ਮਲੇਸ਼ੀਆ), ਗੋਆ, ਮਸੂਰੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਬੁਝਸੂਰਤ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਾਮਵਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਵਿੱਕੀ ਅਗਰਵਾਲ ਤੇ ਜੈਜ

ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਬਿੱਲਾ, ਜੈਜ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਨਿਰਮਾਣ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰੈਡ ਐਪਿਕ ਕੈਮਰਾ (ਅਲਟਰਾ ਪ੍ਰਾਈਮ ਲੈਨਜ਼) ਰਾਹੀਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ

ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਸੁਹਾਸ ਰਾਓ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੀਆਂ 'ਮੁੱਠਾ ਭਾਈ...' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਹੇ ਹਨੀਫ ਸੇਖ ਨੇ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਰੰਗ ਭਰੇ ਹਨ। ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ, ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਤੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ

ਆਪਣੀਆਂ ਉੱਗਲੀਆਂ 'ਤੇ ਨਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੈਰਿਓਗ੍ਰਾਫਰ ਸਬੀਨਾ ਖਾਨ ਨੇ 'ਪਟਿਆਲਾ ਡਰੀਮਜ਼' ਦੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਚਾਇਆ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਚਿਹਰੇ ਬੀ.ਐਨ. ਸ਼ਰਮਾ, ਸਰਦਾਰ ਸੋਹੀ, ਪ੍ਰੀਤੋ ਸਾਹਨੀ, ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਮਾਨ ਕੈਨੇਡਾ, ਰਾਣਾ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਬਿੱਲਾ, ਮਨਿੰਦਰ ਵੈਲੀ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਛੋਟਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ, ਉੱਥੇ ਰਾਜਸ਼੍ਰੀ ਫਿਲਮਜ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਆ ਰਹੀ ਫਿਲਮ 'ਸਮਰਾਟ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ' ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਮਦਾਲਸਾ ਸ਼ਰਮਾ 'ਪਟਿਆਲਾ ਡਰੀਮਜ਼' ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਵਰ ਅਗੁਜਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਜੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਜੀ ਸਿਨੇ ਸਟਾਰ ਕੀ ਖੋਜ' ਸ਼ੋਅ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਵਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਯਸ਼ਰਾਜ ਫਿਲਮਜ਼ ਦੀ 'ਇਸ਼ਕਜ਼ਾਦੇ' ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਰੱਖ ਚੁੱਕਿਆ ਅੰਕਿਤ ਕੱਕਤ ਵੀ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਸਹਿ ਨਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ। ਡੇਢ ਸੌ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀਲਾ ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਟੀ.ਵੀ. ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਹਸਤੀਆਂ ਅਮਿਤਾ ਨਾਗੀਆ ਤੇ ਉਸ਼ਾ ਬਚਾਨੀ ਵੀ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਬਿੱਲਾ ਵੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸੱਜਣ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਡਾ. ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਪਟਿਆਲਾ ਡਰੀਮਜ਼' ਰਾਹੀਂ। ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਾਭਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਬਣੇ ਸ. ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਚਾਹੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਟੀਮ ਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ, ਫਿਲਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਕਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਪੂਰ ਫਿਲਮਜ਼ ਐਂਡ ਸ਼ੋਅ ਬਿਜ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਬਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਡਾ. ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਪਟਕਥਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਬੈਨਰ 'ਵਿਜੇਤਾ' ਲਈ ਫਿਲਮਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਨ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹੀ ਨੇ ਸੰਵਾਦ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਉਭਰਦੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ 'ਪਟਿਆਲਾ ਡਰੀਮਜ਼' ਨੂੰ

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰਿ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗਿ ਮਾਹਿ ਪਠਾਇਆ॥

**ਸਮੂਹ ਗਾਹਕਾਂ, ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ**

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

WOODHAVEN MANOR
Caterers & Banquet

ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ
ਨੂੰ ਸ਼ਾਹਾਨਾ
ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦੇ
ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ

ਆਪਣੀਆਂ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਾਡੇ
ਹਾਲ ਮਨਾਓ

■ 936 People Capacity
■ Free Parking

■ Biggest Hall in Queens
■ Luxury in Affordable Price

Call: 718-805-8500 - Cell: 347-601-5707

Mandeep's Direct: 718-928-4611

96-01 Jamaica Ave., Woodhaven, NY 11421

www.WoodhavenManorNY.com

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ॥
ਜਿਉਂ ਕਰ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰ ਪਲੋਆ॥
ਸਿੰਘ ਬੁਕੇ ਮਿਰਗਾਵਲੀ ਭੰਨੀ ਜਾਏ ਨ ਧੀਰ ਧਰੋਆ॥
ਜਿਥੈ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰੈ ਪੂਜਾ ਆਸਣ ਥਾਪਣ ਸੋਆ॥

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਤੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ

ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਸੰਧੂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਰੈਪੀ ਹੀਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਸਰਬਜੀਤ ਥਿਆੜਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਰਿਪੀ) ਖੱਟੜਾ ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਪਿਛਲੇ 13 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ
ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ,
ਵਿਗਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ
ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ
ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਦਿਲੀ
ਧੰਨਵਾਦ

ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਇਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 847-359-0746 e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net, website: www.punjabtimesusa.com